

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240—
za pol leta 120—
za četrť leta 60—
za en mesec 20—
Za inozemstvo celoletno K 480—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 480—
za inozemstvo 55—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna poltversta (39 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prestop)
na enkrat po K 6—
poslana itd. po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.
Izhaja vsak dan izvenredni
penezdeljka in dneva po praz-
nika ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Habljanke št. 650 za naročnino in št. 340 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Kralj Peter I. umrl.

BELGRAD, 16. avgusta. (Presbiro.) Njegovo Veličanstvo kralj Peter I. je danes ob 17. uri 30 min. umrl.

Globoka žalost preveva danes celo domovino: naš prvi narodni vladar in kralj, Peter iz slavnega rodu Karagjorgjevičev, je zatisnil svoje trudne oči na Topčideru. Ko se je včeraj ta tužna vest bliskoma razširila po vseh krajih naše države, so se vsa srca zopet zedinila v enem, odkritosrčnem in globokem čuvstvu: v žalosti nad smrtjo sedeminsedemdesetletnega starčka, ki je bil ljubljeneč svojega ljudstva, simbol našega zedinjenja, zgled dobrega vladarja in zvestega vojaka.

Zvest vojak je bil kralj Peter: to je njegova najvernejša in najlepša karakteristika. Vse njegovo življenje je bila vdana, nesebična, pokorna služba v korist domovine in naroda. Njegovo življenje ni obdano z omamljajočim bleskom vladarskega razkošja, v katerem se navadno krije toliko hinavstva, klečeplaztva in nezasluženega proslavljanja resničnih, še bolj pa dozdevnih vrlin, toliko osebnega in družabnega egoizma: ne! kralj Peter je eden izmed tistih redkih vladarjev, ki je v polni meri zaslužil ljubezen tistih, ki danes ob njegovem grobu žalujejo kakor žalujejo otroci za svojim očetom. Zakaj Peter je bil sam vzor državljana, vzor vladarja, ki smatra krono ne samo za zgodovinsko odliko, temuč za odgovornost polno dolžnost, kojega življenje ni bil praznik, ampak trudapolno delo in neprestana žrtev za blagostanje, srečo in napredek poverjenega mu naroda.

Zgled patriarhalnega vladarja, gospodarja velike družine, kralja po volji ljudstva, ta zgled je zbledel v zavesti modernega človeštva: kralj Peter ga je skozinskozi posebej, tako kot morebiti noben drugi vladar v Evropi. Kot vodja narodnih vstašev proti turškemu nasilju, kot vojščak v francoski armadi, kot vrhovni vojskovodja v balkanski vojski, kot generalissimus srbske armade v svetovni vojski, ko morda on edini ni obupal nad svojo domovino, povsod se je izkazal za moža, ki mu je dolžnost vrhovni zakon v življenju. Peter ni iskal šumne slave v javnosti, ni potreboval umetnega pretiravanja svojih del in laskanja od strani plačanih lizupov, bil je

zadovoljen, da je storil svojo dolžnost kakor poslednji vojak svoje armade. Zato pa je doživel, kar je bilo dano le malokateremu nositelju vladarske krone: da se je kmalu po navadnem popolnem propadu države, ki so jo sovražne avstro-germansko-bolgarske čete preplavile kakor besni val malo pečino, zopet vrnil na svoj prestol ne kot vladar Srbije, ampak kot kralj vseh treh jugoslovanskih plemen, kot kralj Jugoslavije, za kar ga je bila namenila vsekdar pravična in modra previdnost božja.

Skromno je bilo to življenje, kakor vsako življenje, ki prinaša potomstvu bogatih in trajnih sadov, dozorelih na trpljenju, vernem izvrševanju svojih dolžnosti, zvestobi do groba. Okoli 1000 Slovencev, Hrvatov in Srbov je pričakovalo leta 1903. kralja Petra, ko se je čez Dunaj peljal v Belgrad, da zavzame prestol za Aleksandrom Obrenovičem, in mu je klicalo: Slava jugoslovanskemu kralju! Ostali svet ni niti opazil, kaj še verjel, da se to kedaj uresniči. Niti deset let ni za tem preteklo in kralj Peter je izšel kot zmagovalac na Kumanovem, kjer je bil zadan otomanskemu imperiju smrtni udarec na vse čase. Morebiti je svet šele takrat zaslutil, kakšno vlogo utegne rajni kralj zavzeti v zgodovini osvobojenja južnih Slovanov. Kralj Peter se tudi sedaj ni prevzel, izvojeval je zmagovito tudi vojsko proti Ferdinandu, temu poslušnemu orodju v rokah Hohencolerjev in Habsburžanov, in je tako dočkal usodnega trenutka, ko so centralne velesile vrgle bakljo svetovnega požara v Evropo, ki se je najprej užgala na Balkanu.

Prišel je čas velike preskušnje. Tu se je kralj Peter pokazal v vsem veličju, ki ga premore samo trden značaj, velik v svoji skromnosti, v svoji zvestobi, v svoji neomajljivi veri. In nikdar ne pozabi ves svet, kako je korakal Peter na čelu armade, ki se je morala pred premočjo sovražnih čet, lačna, bosa in premrznjena, umikati čez albanske gore, da najde zatočišče na tujih tleh. Delil je vse gorje svojega naroda, da z njim vred vstane in postane deležen zmage, deležen plačila za toliko trpljenje, samopremagovanje in zupanje v pomoč božjo in življenjsko silo svojega naroda.

Ni dolgo užival zmagoslavja svojega rodu, osvobojenja vseh jugoslovanskih rodov, zmage pravice nad nasiljem in krivico, toda vžil jo je v polni meri! Nad grobom zvestega vojaka in vzornega vladarja žalujejo danes vsi sinovi Jugoslavije, združeni v eni državi, gotovi zanjo, če treba, postaviti na kocko vse, kakor je to storil on, prvi naš narodni kralj in osvoboditelj.

Včna slava kralju Petru!

Ljubljana, 16. avgusta. (Uradno.) Glasom uradne vesti, ki jo je prejel g. pokrajinski namestnik, je Nj. Vel. kralj Peter I. danes ob 17. uri 30 minut umrl. Do nadaljnjega vrši vso kraljevsko oblast ministrski svet.

Belgrad, 16. avgusta. Danes ob 17. uri 30 min. je končal kralj Peter svoje veliko življenje. Ob njegovi smrtni postelji je stal princ Jurij. Vse popoldne so bili pri kralju zdravniki dr. Vladislavjevič, dr. Nikolajevič, dr. Turačanin in drugi. Takoj, ko so izvedeli, da je umrl kralj, so došli na dvor ministri z ministrskim predsednikom Pašičem na čelu. Telo kralja bo jutri dopoldne položeno v saborni cerkvi na mrtvaški oder. Program pogrebnih svečanosti se določi takoj, ko dospe prestolonaslednik Aleksander v Belgrad. Govori se, da bo rumunski kralj osebno prišel k pogrebu, sicer pa se bo dal zastopati po svojem sinu. Angleški kralj bo tudi poslal k pogrebu odposlanca. Program pogreba in pogrebnih svečanosti bo tekom jutrišnjega dne sestavil patriarh Dimitrije.

Belgrad, 16. avgusta. Vest o smrti kralja Petra se je z bliskovito naglico razširila po mestu takoj po smrti. Naredila je globok vtis na vso javnost. Uredništva listov so takoj izdala letake in posebne objave. Zabavišča so se takoj zaprla in mesto se je odelo v črne barve. Zvečer so bili vsi lokali zaprti. Listi so izšli v posebnih izdajah, v katerih so prinašali podrobnosti o smrti kralja in življenjepisu.

Belgrad, 16. avgusta. Danes ob 20. uri je imel ministrski svet sejo, na kateri se je pečal s sestavo proklamacije. Tekst proklamacije se objavi jutri dopoldne v »Službenih novinah«. Proklamacija bo najprej javila smrt kralja Petra in da zasede prestol po členu 56. ustave Nj. Vis. prestolonaslednik regent Aleksander. Za odsotnosti prestolo-

naslednika vrši kraljevo oblast ministrski svet. Nadalje bo vsebovala proklamacija apel na narod ter pristavek o življenju in delovanju kralja Petra. Poleg tega se je sklenilo, da se takoj skliče zakonodajna skupščina. Predsednik skupščine dr. Ribar, odsotni ministri in poslanci so bili brzojavno pozvani, da se vrnejo v Belgrad. Prvi sestanek parlamenta se določi dogovorno s predsednikom skupščine, kakor hitro pride v Belgrad. Na tem sestanku bo novi kralj prisegel na ustavo, poslanci pa bodo prisegli v njegove roke. Kadar pride v Belgrad regent, se določi dan pogreba. Jutri ob devetih dopoldne bo kralju prisegel ministrski svet, ob desetih

uradniki, ob enajstih pa prisegel na Topčiderskem Brdu vsa belgrajska garnizija.

Prva vest o kraljevi smrti.

Vest o smrti Njegovega kraljevega Veličanstva kralja Petra I. je bila v Ljubljani ob polsedmih zvečer uradno naznanjena ter se je po mestu bliskoma raznesla. Vsi javni lokali so se takoj zaprli in na hišah so se hipoma začele prikazovati črne zastave. Vest o kraljevi smrti je napravila na Ljubljano globok vtis; ulice so prazne in vlada po vsem mestu grobna tišina.

Rodbina Karagjorgjevičev.

Ustanovitelj dinastije Karagjorgjevičev je bil Karagjorgje (Črni Juri), sin preprostega kmeta Petronije, ki je bil rojen 21. decembra l. 1766. v Viševcu pri Kragujevcu. Takoj v zgodnji mladosti je šel v gore, in osnoval prvo vstajo proti Turkom l. 1787. V svojih prvih bojih s Turki pa ni imel sreče in je moral bežati preko Save na ogrska tla. Ko se je Avstrija zapletla v boj s Turki, je Karagjorgje vstopil v avstrijsko vojsko kot dobrovoljec in se odlikoval v mnogih bojih. Po sklenjenem miru se je vrnil zopet na Ogrsko in postal gozdar v nekem samostanu. Po svojem povratku v Srbijo se je nastanil v Topoli in trgoval z živino. Ko je l. 1804. izbruhnila nova vstaja proti Turkom, so se zbrali v Oraševcu uglednejši možje in izvolili Karagjorgja za svojega voditelja, ki se je junaško vojskoval pri Sibnici in v Smederevu. To in naslednje leto je Turke popolnoma pregnal iz dežele, le v Belgradu so bili še Turki gospodari. L. 1806. pa sta udrli v Srbijo dve novi turški armadi. Glavna turška sila se je obrnila na zapad, toda 1. avgusta leta 1806. je Karagjorgje pri Mišarju turško vojsko polnoma porazil. Plod te zmage je bila osvoboditev zadnjih dveh mest izpod turškega jarma, Belgrada in Sabca. V zahvalo in v znak priznanja za njegova junaštva je narodna skupščina l. 1808. proglasila Karagjorgja za svojega narodnega voditelja. S pomočjo Rusije je bil leta 1810. imenovan »poveljnikom Srbije«. Imel je v rokah vso srbsko vojno moč in je veljal za glavarja Srbije.

Hudi notranji boji za prvenstvo v Srbiji so ga pa prisilili, da je l. 1813. zopet prešel na avstrijska tla. V Srbiji so zavladali Obrenoviči. V Srbijo se je smel vrniti šele l. 1817., toda tu ga je dal njegov stari protivnik Miloš Obrenović umoriti v Smederevu.

Oče kralja Petra I.

Oče kralja Petra I., srbski knez Aleksander Karagjorgjevič, je bil rojen 1. oktobra l. 1806. v Topoli v Srbiji. Po umoru svojega očeta Karagjorgja je l. 1817. vstopil kot častnik v rusko armado. Sin Miloš Obrenovič, knez Mihael Obrenović, je princa Aleksandra poklical nazaj v Srbijo in ga imenoval za svojega adjutanta. Po Mihaelovem padcu l. 1842. je srbska skupščina izvolila princa Aleksandra Karagjorgjeviča za svojega vladarja; priznali sta ga Rusija in Turčija; v svoji vnanji politiki se je opiral na Avstrijo in vsled avstrijskega vpliva je ostal v krimski vojski nevtralen. S tem si je nakopal silno sovraštvo rusofilne stranke v Srbiji, tako da je narodna skupščina 22. dec. l. 1858. zahtevala njegovo odpoved. Naslednji dan so ga odstavili in izvolili starega Miloša Obrenoviča za kneza. Ker tudi Avstrija in Turčija Aleksandra nista podpirali, se je leta 3. januarja l. 1859. formalno odpovedal prestolu in odšel na Ogrsko. Pozneje so ga obdolžili sokrivde pri umoru Mihaela Obrenoviča in ga »in contumaciam« obsojili na 20 letno ječo. Kazni seveda ni nastopil. Umrl je 3. maja l. 1885. v Temešvaru, pravice do srbskega prestola pa je poveril svojemu sinu Petru.

Kralj Peter I.

Kralj Peter I. je bil rojen 29. junija l. 1844. v Belgradu kot tretji sin kneza Aleksandra Karagjorgjeviča in kneginje Perzide. Ko se je moral l. 1858. njegov oče odpovedati prestolu, je poslal princa Petra v Svico v Zenevo, da tam nadaljuje svoje študije. Po končanih študijah je bil sprejet v znamenito vojaško šolo St. Cyr pri Parizu, nakar je vstopil l. 1864. v francosko armado. Živel je večinoma v Parizu, dokler ni izbruhnila francosko-nemška vojna leta 1870. Kot 26-leten mladenič se je odlikoval s tako hrabrostjo, da je dobil med prvimi red častne legije.

Po končani francosko-nemški vojski princ Peter ni užival dolgo miru. Turški pritisk na ubogo rajo v Bosni je bil vedno hujši, dokler se ni nesrečni in obupani narod v Bosni vzdignil. Prvi, ki je prihitel iz daljnjega tujine zatiranemu ljudstvu na pomoč, je bil princ Peter Karagjorgjevič. Ker pa je vedel, da ga zasleduje maščevalnost Obrenovičev na vseh poteh, ni nastopil v Bosni pod svojim pravim imenom, ampak kot Peter Mrkonjič je zbral v Ora-

hoveu veliko vstaško četo na svoje stroške in se junaško boril za osvoboditev zatirane kristjanske raje izpod turškega jarma. Še danes žive v Bosni starci, ki se živo spominjajo nekdanjega vstaškega voditelja in ginljiv je bil prizor, ko je pred letom pozdravil regenta Aleksandra na njegovem potovanju skozi Hrvatsko v Brodu star Bosanec kot sina svojega nekdanjega sobojnika Petra Mrkonjiča, ki si je postavil s svojo požrtvovalno nesebičnostjo in s svojim junaštvom najlepši spomenik v srečju ljudstva.

Po avstrijski okupaciji Bosne in po srečni rešitvi pred zavratnim napadom od tedanjega srbskega kneza Milana Obrenoviča najetega morilca je odšel princ Peter zopet v tujino. Nazadnje se je preselil na Cetinje, kjer se je poročil s hčerko poznjšega kralja Nikite Zorko Ljubico (leta 1883.), ki mu je rodila pet otrok, izmed katerih žive še trije: princeza Jelena (roj. l. 1884.), vdova po ruskem velikem knezu Konstantinoviču, princ Gjorgje (roj. leta 1887.) in sedanji kralj Aleksander (roj. l. 1888.). Po zgodnji smrti svoje soproge leta 1890. se je preselil zopet v Svico, kjer je živel kot zasebnik večinoma v Zenevi.

Prince Peter Karagjorgjevič — srbski kralj.

V dolgi dobi, odkar so Karagjorgjeviči zapustili Srbijo, se je tam marsikaj izpremenilo. Obrenoviči, zlasti predzadnji kralj iz te rodovine, zloglasni Milan Obrenović, so uvedli skrajno absolutistično reakcionaren režim, proti kateremu je z vso odločnostjo nastopila radikalna stranka. Politika Obrenovičev se je popolnoma odvrnila od Rusije in se vdnjala Avstriji. Tudi izgubljena vojska z Bolgari, ki so Srbe premagali pri Slivnici, ni Milanu pridobila simpatij srbskega naroda, pač pa je začelo vreti proti Obrenovičem zlasti v oficirskem koru in ko je po smrti kralja Milana začel zadnji Obrenović, nesrečni Aleksander, še svojo afero s kraljico Drago, je postala mera polna: 11. junija l. 1903. je padel zadnji Obrenović.

Kot njegovega naslednika je pozvala srbska vlada in narodna skupščina na srbski prestol princa Petra Karagjorgjeviča, ki je nastopil vlado kot kralj Peter I. Takoj po njegovem nastopu se je začela srbska politika orientirati popolnoma v drugo smer.

Glavna naloga, ki si jo je zastavil kralj Peter I., je bila osvoboditev in ujedinjenje celokupnega jugoslovanstva. Temu velikemu cilju je pa stala nasproti kot silna zapreka velika in močna Avstrija, ki se je takoj zavedla važnosti novega položaja.

Srbi so se opirali poslej v svoji vnanji politiki predvsem na Rusijo. Rusko prijateljstvo pa je nakopalo Srbiji na glavo trajno sovraštvo Avstrije, ki je dovedlo najprej do carinske vojne, l. 1908. po aneksiji Bosne pa smo stali tik pred krvavimi dogodki. Ker pa Srbija tedaj še ni bila dovolj pripravljena na odločilni spopad, so srbski državniki, v prvi vrsti najgenialnejši izmed srbskih diplomatov tedanje dobe Milovanović, svetovali k pomirjenju, dokler ne pripravijo druge poti in si ne zavarujejo — hrbita!

Leta 1911. in 1912. so se izvršile vse priprave, da je mogla stopiti v veljavo balkanska zveza, sklenjena med Srbijo, Črno goro, Bolgarijo in Grško proti takrat še močni Turčiji, avstrijsko-nemški zaveznici. Ko je na jesen l. 1912. izbruhnila vojska, je Dunaj trdno pričakoval in račun na turško zmago. A prišlo je drugače. Srbska vlada in skupščina sta storili vse, da oborožita srbsko vojsko z najmodernejšo opremo in sijajna srbska zmaga pri Kumanovem je odprla kralju Petru pot v Skoplje in v Macedonijo. Turčija se je zrušila pod silnimi udarci in žalostna afera z Bolgari na Bregalnici je srbsko slavo le še povečala. Srbija je dobila prost hrbet in prosto zaledje!

Tem zmagam je sledila velika diplomatska akcija, ki je postavila Srbijo na stran antante. Po sarajevskem umoru je izbruhnila velika svetovna vojna, in kaj je pomenila kri stotisočev, ki so dali svoje življenje za veliko idejo, to smo doživeli vsi in doživljamo še: Velika ideja Karagjorgjevičev se je uresničila in kralju Petru I. je bilo dano, da je doživel svoj veliki sen!

Obupni so bili položaji, v katere je prišla tekom svetovne vojne mala Srbija, izmučena še izza balkanske vojske. Toda kralj Peter I. ni klonil. Ko je avstrijsko orožje že skoro prevladovalo nad srbskim, je bolni kralj stopil med svoje vojake v prve rove, odvezal jih prisegel sebi, a prošil jih je, naj ostanejo zvesti domovini. Šel ni nihče. Pač pa so se zagnali Srbi s takim zadnjim nadčloveškim naporom vseh svojih sil na sovražnika, da je bila usoda avstrijske armade zapečaten in so morali priti Nemci na pomoč. Takrat je izpil kralj Peter I. kupo trpljenja do dna. Silnega naval nemških čet in zavratnega bolgarskega napada srbska vojska ni mogla vzdržati. Umakniti so se morali zadnji ostanki preko Albanije daleč, daleč. Kralj je junaško vzdržal vse napore. Kljub svoji visoki starosti v sredi svojih ni obupal. Vzdržal je do kraja, in njegovo zaupanje v pravico je zmagalo. Leta 1918. na jesen je pripeljal regent Aleksander zmagovito srbsko vojsko v osvobojeni Belgrad! Kralj Peter I. pa je postal iz kralja male Srbije vladar velike, svobodne jugoslovanske države!

Burna je zgodovina dinastije Karagjorgjevičev, ker je tesno spojena s težkim bojem za osvoboditev. Danes smo svobodni in imamo mir. Naj ga najde tudi junaški pokojnik!

S svetega Velehrada.

II.

Unionistično zborovanje se je pod predsedstvom neumornega nadškofa dr. Stojana otvorilo v lepi slovanski dvorani samostana 5. avgusta.

Prvi je prišel na vrsto jugoslovanski referat, katerega je podal g. dr. Stelč. Opisuje kulturno-bojne smeri, ki so našle deloma svoj izraz tudi v boju za novo ustavo, je referent prišel vendarle do ugodnih zaključkov, predvsem zato, ker je jugoslovanski kler ostal solidaren in takozvano reformno gibanje z nekaterimi malovplivnimi izjemami v njem ni našlo odmeva. Poizkus oslabiti katolištvo sploh ne izhaja od srbskega naroda niti od vodilnih krogov države, ampak pretežno od svobodomiselnih strank v osvobojenih deželah. Vendar pa se tudi od te strani ne polaga nobeno upanje v propagando za pravoslavlje, ker tozadevna akcija ne bi imela realne podlage. Niti misel o neodvisni narodni cerkvi ni poglana korenin. Slejkoprej je v Jugoslaviji, v kolikor pride v poštev Slovenija in Hrvatska, računati s katolištvom kot najbolje organiziranim in moralno najjačim faktorjem narodnega življenja. Ta bo imel tudi prvo vlogo pri reševanju zgodovinske naloge zbližanja med orientom in okcidentom, za kar je Jugoslavija v prvi vrsti poklicana. Žalibog vsled plemenskega antagonizma, ki vlada med Srbi in Hrvatji, za enkrat niso ugodna tla za to akcijo, kakor hitro pa se razmere vsestransko konsolidirajo, smemo upati na uspehe. Referent gleda na bodoči razvoj z optimizmom.

Kakor ovirajo v Jugoslaviji plemenska in politična nesoglasja delo za versko in cerkveno edinstvo med Slovani, tako stoje isti razlogi tej ideji na poti v Poljski. Pater Urban S. J., ki je imel poljski referat, je jako malo govoril o vprašanju zbližanja med katoličanstvom in pravoslavljem v veliki poveljni poljski republiki, dasi je on priznan strokovnjak in je za časa carizma v Rusiji delal na tem polju. To bi se moglo smatrati za znak, da tudi na Poljskem zaenkrat ne gledajo preveč optimistično na to stvar. P. Urban se je večji del baval s položajem katoliške cerkve v poljski republiki, ki ima ustavno zajamčeno svobodo v taki meri, da vprašanje konkordata niti ni aktualno. Istotako je verskonaravna vzgoja ustavno v vseh šolah zajamčena. Kar se tiče maloruskega in

beloruskega prebivalstva, se ne kaže od nobene strani kakšno posebno nagnjenje za cerkveno unijo, v kolikor je to prebivalstvo pravoslavno; kar pa se jih vrača v katoliško cerkev, sprejemajo po zadržanju P. Urbana sami latinski obred. Ker ruska cerkev razpada v različne neodvisne patriarhate, se je pojavilo gibanje, da se pravoslav, državljani poljske republike podredijo carigraskemu patriarhatu, na kar delajo sicer tudi ukrajinski nacionalisti, tako da bi se vpliv Moskve popolnoma izločil.

Vprašanje podkarpatskih Rusov je izmed vseh najbolj zapleteno in so se z njim bavili štirje govorniki. Oficielni referent Wagner, ki je Čeh, je podal o očitnih razmerah precej temno sliko, nakar je vzel podkarpatski ruski narod v zaščito munkačevski grškokatoliški arhihiakon Kassej. Dejal je, da je njegov narod vsled madjarske politike res glede na zunanjo kulturo zaostal, zato pa se ponaša z notranjo kulturo, tako da se lahko smelo reče, da v Evropi ni pobožnejšega in dobrošrčnejšega naroda nego je ruski podkarpatski. Pravoslavne propagande so krive razmere, vsled katerih se je ta narod čutil vedno zapostavljenega in žaljenega v svojih narodnih čustvih in potrebah. Sicer pa arhihiakon sodi, da ta propaganda nima uspeha. Ostro se je obrnil proti ukrajinski propagandi, ki da ta narod po nepotrebnem razdvaja, kajti podkarpatski Rusi se smatrajo za del velikega ruskega naroda. — Jožef Karpaty je grajal, da prešovska škofija, koje škof je pobegnil na Mažarsko, še vedno ni zasedena. Neurejene razmere so vzrok, da srbski pravoslavni škof Dositej zdaj dela tam propagando. — Dr. Vašica je govoril o nalogi, ki jo ima izvršiti v podkarpatski Rusiji grškokatoliški red reformiranih oo. bazilijancev. Vsi govorniki so grajali češko vlado, ker se ne briga za konsolidacijo razmer in ne kaže umevanja za težnje ruskega plemena.

Razdvojenost, ki loči slovanska plemena na meji med zapadom in vzhodom, se je ravnotako jarko mogla razbrati iz referata redemptorista Trčka iz Stanislavova, ki je poročal o Ukrajini. Na eni strani je navajal pritožbe pravoslavnih Ukrajincev proti Poljakom, ki da v osvobojenih krajih nasilno izvajajo polonizacijo in latinizacijo, odstranjajo iz cerkva ikono-stase itd., na drugi pa je slikal težnje za unijo med Ukrajinci samimi, od katerih se veliki del hoče na vsak način ločiti od Moskve tudi v cerkvenem oziru, se združiti pod vzhodnokatoliškim metropolitstvom dr. Andreja Šepčičkega in gre tako daleč, da odstranja iz cerkve staroslovanski obredni jezik ter uvaja ukrajinski, kar ni v intencijah prijateljev zbližanja, oziroma edinstva obeh cerkva. Sicer pa je Trčka mnenja, da so tla za cerkveno unijo v Ukrajini izredno ugodna. S Poljaki se referent menda vjema v tem, da bi se pravoslavni Ukrajinci podredili carigraskemu patriarhatu. Popolnoma jasna pa slika o ukrajinskih razmerah ni bila, ker divja tam notranja državljanska vojska dalje.

O unijatih na Hrvatskem je poročal škof križevski dr. Njaradi. Slika, ki jo je podal o vernosti hrvatskih unijatov katolištvu, o njihovi pobožnosti in stanovitnosti, je vse navzoče zelo genila. Zato se ni bati propagande, ki jo skuša med njimi razviti ne samo srbski škof Dositej, nego celo znana ruska škofa emigranta Antonij (bivši volinjski) in Evlogij (bivši mogilevski?), ki sta svojčas največ pripomogla k temu, da je carska vlada odvedla v ječo v Rusijo metropolita Šepčičkega. Seveda je to propagando treba ne samo obsoditi nego tudi obžalovati, ker propagandizem po prepričanju ogromne večine kongresa najbolj ovira delo za zbližanje in resnično edinstvo v ljubezni in resnici, (žalovno odobravanje.)

O tej najvažnejši točki prihodnjic.

Veličastna katoliška manifestacija v Novem mestu.

Tako sijajne manifestacije katerekoli ideje na Dolenjskem še ni videlo Novo mesto. Prvi pokrajinski katoliški shod je dokazal, da dolenjsko ljudstvo še ni izdalo svojih starih večnolepih katoliških načel. Že v soboto zvečer so prihajali posamezniki iz oddaljenih krajev. V nedeljo so zborovali odseki in sicer v Šmihelu dopolnoma nattačena in pri odprtih oknih ležba je bila naravnost nepričakovana. Dvorana — dopoldne in popoldne je bila popolnoma nattačena in pri odprtih oknih so stale množevilne gručice. Poslušalci so napeto zasledovali vseskozi skrbno pripravljena izvajanja, ki so segala globoko v dušo vsem udeležnikom. Dopoldne — v politično-gospodarskem odseku — so predavali gg. posl. Nemanič, o položaju, kaplan Gornik o pomenu kancelarjagrafa, župnik Bajec p. a. o zadružništvu. Pri otvoritvi predavanja in pri predlaganju raznih tozadevnih resolucij je g. dr. Česnik, kot predsednik pripravljalnega odbora, polagal na duše udeležencev lepe besede, katerim so obrazi sijali od radosti in navdu-

šenja. Pri popoldanskem zborovanju Marijinih družb in orlovskih organizacij so govorili gg. prof. Kovač, kaplan Gornik, Dr. Firchinger, kaplan Platiša in župnik Bajec. Popoldansko nedeljsko zborovanje je bilo isto tako nad vse lepo obiskano. — Zvečer je bil v Košakovi gostilni nepristiljen družabni večer, kjer je Šentjanski pevski zbor, pomnožen z dijaki, profesorji in učitelji, prepeval lepe slovenske pesmi.

V ponedeljek, že zgodaj zjutraj, so začele prihajati posamezne gručice v Novo mesto, ki se je počasi začelo odevati v praznično obleko. Več kot 70 lepo okrašenih voz se je pripeljalo samo iz Šmarjete in iz St. Petra, in ravno toliko iz drugih krajev. Veselih obrazov je prihajalo ljudstvo na katoliški shod. Vsi velikega navalu je imel poseben vlak skoraj eno uro zamude. Sprevod, ki ga je aranžiral g. Dore iz Ljubljane, je izpadel nadvse sijajno. Na čelu spreveda je jezdilo devet Orlov-konjenikov, nato 12 kmetskih mož in fantov na okrašenih konjih. Njim na čelu je jezdil g. župan Al. Vovk iz Gotne-

vasi. Za tem je korakal močan bataljon kmetijskih mož, organiziranih v kmetijskih zvezah: nad 1000 zavednih kmetov. Središče spreveda je tvorila mladina: izobraževalna društva, močna četa mladeniških Marijinih družb itd. Nato Orli. Orlov v krojih je bilo več kot 300 in Orlice v kroju do 150 in isto toliko naraščaja. Samega spreveda se je udeležilo do 5000 oseb. Sentjernejska godba je svirala v sprevodu in ob taktu v najlepšem redu in ob špalirju mnogoštevilnega občinstva, ki je — kar je treba priznati — brez izzivanja občudovalo našo mnogoštevilno množico. — Po pontifikalni sv. maši, katero je služil mil. g. prošt novomeški ob asistenci gg. kanonikov, je imel krasen cerkveni govor gosp. župnik Vovk. Nato je g. dr. Česnik kot predsednik pripravljalnega odbora otvoril zborovanje. Na predlog župnika Bajca je bilo izvoljeno predsedstvo 1. katoliškemu shodu v Novem mestu in sicer gg.: Dr. I. Česnik kot predsednik, župan gosp. Alojz Vovk kot podpredsednik, g. Čelik kot 2. podpredsednik in urednik g. Radešček kot zapisnikar.

Kot prvi govornik je g. posl. Škulj v izjavnem referatu obdelal šolsko kot cerkveno vprašanje. Nato je g. urednik Kremžar govoril o mladinski organizaciji

o Marijinih družbah in o Orlih. — G. dr. Česnik je nato zaključil dopoldansko zborovanje z lepim nagovorom. Popoldne so govorili še gg. Bore o potrebi krščanskega življenja, posl. Brodar o potrebi katoliškega ter župnik Bajec o katoliškem možu.

Udeležba na shodu se po strokovnjakih ceni na 10.000 duš. Navdušenje je bilo naravnost ogromno, vreme lepo, da lepšega biti ni moglo. Sobotni dež je ohladil ozračje in je ljudstvo moglo vztrajati na zborovalnem prostoru brez posebnih težkoč. — Prepoved božje službe na gl. trgu je novomeškim trgovcem, ki so glasovali za ta predlog, zelo škodovala v vsakem oziru. Ljudstvo je bilo skrajno ogorčeno radi tega in prava sreča je, da ni prišlo do izzivanja, ker bi sicer prišlo do ljutih spopadov. Le na oknu gostilne Burja v Skobernetovi hiši so neke nore žensčine s svojim zasmehovanjem izzivale Orle v sprevodu. Pri povzdigovanju, ko je vse ljudstvo klečalo v največji tišini, se je pa nekdo predrznil vzklizniti: »Ko bi imel bombo, vrgel bi jo v to množico!« — Po zborovanju in po litanijah se je obilna množica razšla zopet na svoje domove. — Seme, ki se je sejalo že gre v klasje veselo...

kami (od 1200 dosegljivih) kar znači 96 odstotkov. Sodniki so jim čestitali in zastava ter vsi tekmovalci so dobili vence zmagovalcev. Čehi pa so naši zastavi pripeli častni trak. Brata Orla, ki sta tekmovala v Championnat artistique (za prvenstvo v umetni telovadbi), sta dobila vence zmagovalcev in sicer Leopold Rihar kot 32. drugovrstno darilo z 80 odstotki 176.25 od 220) dosegljivih točk, Ivo Kermavner pa kot 36. z 78.2 odstotka (172 točk). Tekmovalcev je bilo za prvenstvo te najtežje kategorije 136, činov 80. Torej sta pustila Orla skoro tri petine tekmovalcev za seboj. V atletiki je tekmoval br. Pavlič Josip, ki je dosegel vzlic neugodnim prilikam 81.5 točk (od 120) torej 68 odstotkov. Bil je zadnji, ki je še dobil vence zmage. Pripomnim izrečno, da so letos pogoji za tekmovalce F. G. S. P. F. težji, kakor pogoji pri katerikoli drugi telovadni zvezi Francije, tudi one, ki so jo obiskali Jugoslov. Sokoli letos v Lille. (10 Sokolov je potovalo v Lille gledat telovadbo s podporo naše vlade 400.000 K, a niso nastopili. Orli pa so z velikim uspehom tekmovali, a niso prejeli od vlade podpore!)

Prvi champion de France je Blanchard, član odseka Sv. Jožef-Mulhouse, prve tri vrste v najvišji kategoriji so iz istega kraja, v atletiki je prvi champion: Mareklin. Splošno stoji v telovadskem oziru katoliški telovadeč francoskih dežel višje kakor drugi. Tekmovalo je nad 10 tisoč telovadcev, in vendar je bil izid tekem za prvenstvo znan že v nedeljo po telovadbi ob 6. uri popoldne, izid drugih pa v ponedeljek zjutraj natipkan. Strasburžani so gostoljubno pozdravljali postavne Orle in njihov prapor, ovenčan z vencem.

V ponedeljek so Orli ogledovali mesto, se razgovarjali s Čehi in Alzačani, in ogledovali Alzacijo in Strasburg raz visoki stolp stolnice.

V torek zvečer smo preživeli krasen, bratski večer v sredi švicarskih katol. telovadcev, ki krasno telovadijo, pod predstvom predsednika njihove zveze gospoda Müllerja in svetnika Baumgartnerja (pisatelja knjige »Blauess Meer und schwarze Berge« 1900), ki je v krasnem nagovoru razodel globoko ljubezen do katoliških Jugoslovancev. V sredo opoldne nas je vlak odpeljal čez Bux nazaj domov, polne globokih vtisov in navdušenja za bratsko zvezo s katoliško mladino drugih narodov.

Spominu dr. Lovro Pogačnika.

V ponedeljek, 15. avgusta, se je odkrila v Kamni gorici spominska plošča našemu nepozabnemu dr. Lovru Pogačniku, vzdana na pročelju njegove rojstne hiše. Slavnosti se je udeležila velika množica ljudstva ob blizu in daleč. Kamna gorica je bila vsa v zastavah in možnarji so pokali z bližnjega hriba. Ob 9. uri je bila na prostem sv. maša za pokojnega slavljenca, ki je daroval g. prof. Arh, ki je imel primeren in lepo zamišljen cerkven govor. Nato se je razvrstil veličasten sprevod k rojstni hiši Pogačnikov, ki so ga otvorili Orli na konjih, za njimi so korakali v impozantnem številu Orli in Orlice, zastopniki organizacij in ogromna množica občinstva, med katerimi smo videli odlične može, med njimi g. poslanika Pogačnika.

G. Arh je pozdravil zastopnike organizacij in vse navzoče kot predsednik pripravljalnega odbora, v imenu občine pa g. Mikl. Nato je urednik Smodej v slavnostnem govoru proslavljal požrtvovalno ljubezen velikih mož do naroda, domovine in človeštva sploh, ki zasluži, da se ji klanjamo in moše-vzornike, kakršen je bil kristalnočisti značaj dr. Lovro Pogačnik, ohranimo v hvaležnem spominu. Pokojni Lovro je bil mož z globokim verskim prepričanjem, poln vneme za delo in žrtve, poln ljubezni za narod in domovino. Govornik je krepko poudaril, da vlad nikdar ne smemo zamenjati z državo in če z vladami nismo zadovoljni, ne sme ta nevolja iti na račun države. Narod, ki bi si ne znal postaviti vlade po svoji volji ter bi namesto borbe za pravo ljudsko vlado začel obupavati nad državo, bi pokazal pomanjkanje potrebne energije. Trikratni močoni slava-klici pokojnemu dr. Pogačniku so zagrmeli ob koncu govora, ki so se ponavljali, ko so govorili zastopniki raznih organizacij, g. poslanec Gostinčar v imenu JSZ., br. Jože Pirc v imenu Orlovske zveze, g. okrajni komisar Mašič v imenu St. Peterskega prosvetnega društva, g. Jerina v imenu akad. društva »Zarje« in g. dr. Lovrenčič v imenu starešinstva.

Nato so Orlovske čete defilirale mišmo spominske plošče in tako izkazale čast svojemu prvemu predsedniku. Sodelovala je jeseniška godba, ki je svirala tudi na popoldanski krasno uspeli prireditvi Orlov, ki jih je občinstvo burno pozdravljalo.

Dr. Lovru Pogačniku — slava!

† Matija Kolar.

Dne 14. avgusta 1921 je umrl v hiralnici sv. Jožefa v 77. letu svoje starosti g. Matija Kolar, stolni dekan, konzistorialni svetnik in rhidijakon. Rajniki je bil duhovnik 48 let. Bil je zelo markantna osebnost, ki so jo vsi njegovi duhovni soratje visoko cenili. Posebno je bil doma v določilih kanoničnega prava. Rajnik je bil posebno v Ljubljani dobro znan, ker je v 90. letih minulega stoletja dolgo vrsto let bil stolni vikar in kot tak zelo priljubljen pridigar in izpovednik. Kot tak je odločno ob katoliški renesanci koncem 9. desetletja minulega stoletja nastopal in je pridno delal za »Katoliško narodno stranko«. Deloval je tudi kot časnikar in je bil po smrti g. Jeriča od 13. julija 1888 do 15. aprila 1890 odgovorni urednik »Slovenca«. Iz Ljubljane se je preselil kot župnik k Devici Mariji v Polju, kjer je nabavil nove krasnodoneče zvonove, katere je vzela vojska. Vrli Poljci so vzljubili in zelo spoštovali svojega župnika. Po njegovi iniciativi se je pri Dev. Mariji v Polju ustvarila močena krščansko socialna delavska organizacija. Svoje Poljce je ljubil še tudi potem, ko je bil že kanonik in dekan ljubljanskega stolnega kapitelja. Kadar je bil med Poljci kdo v revščini, je potkal na njegova vrata in nikoli zastoj. Posebno je svoje bivše farane podpiral v njihovih dolgih stvarkah z denarjem in z dobrim svetom. Dolgo vrsto let je deloval kot odbornik »Ljudske posojilnice« in »Katoliškega tiskovnega društva«.

Bodi mu trajen in časten spomin med nami!

Seja višjega šolskega sveta

dne 11. in 12. avgusta.

(Konec.)

Član višjega šolskega sveta Plavšak je stavil predlog, naj se ukine svoječasna naredba, po kateri so voditelji, ki imajo na svojih šolah osem ali več razredov ali oddelkov, prosti pouka, in naj se ta prostost dovoli iz važnih vzrokov le posameznim na lastno prošnjo. Predlog se je soglasno sprejel in se ta nova določba soglasno odobrava. Pri posameznih oprešenjih bo treba velike previdnosti, ker bi jih neoprešeni občutili kot krivično pristanost.

Pri predlaganju nekaterih oseb za upokojitev se je ugotovilo, da velja zanje srbski zakon, ki ne pozna začasnega upokojitve, ampak samo trajno.

Pri prošnjah za učiteljska mesta se je videlo, da hoče vse v Ljubljano in njeno okolico. Moških, ki so oženjeni, je med prosilci malo manj, ker v mestu ni stanovanj, tembol pa prosijo učitelje. Če ima kdo v mestu svoje ljudi, je razumljivo, da hoče priiti k njim, sicer pa ta naval proti mestu ni dobro znamenje.

Na seji so poročali in stavili svoje predloge nadzorniki dr. Poljanec, Wester, Gabršek, Gangl in gospodarskoupravna poročevalca dr. Karlin in dr. Majcen.

Na srednjih šolah se konča 1. semester 31. januarja in se začne drugi 3. februarja.

Dovoli se nastavni (t. j. 4.) razred na dekliški meščanski šoli v Šiški. Sestavijo se ternopredlogi za več služb na srednjih šolah in učiteljskih.

Na meščanskih šolah v Ljubljani dobe službe sledeči učitelji in učiteljice: Albin Zavrl na 1. deški, Ivan Kunc in Pavel Medič na 2. deški (Šiška), Ivana Kalin in Zofija Miklavc-Janja na 1. dekliški, Angela Kraker in Marija Novak na 2. dekliški (Šiška).

Za meščansko šolo v Ljutomeru ni bilo nobenega prosilca.

Oddaja služb na ljudskih šolah na Štajerskem se odstavi z dnevnega reda, dokler ne začne zopet delovati vsi ondodni okrajni šolski sveti (kar se bo v kratkem zgodilo), ki bodo sestavili od zakona predpisane ternopredloge.

Na ljudskih šolah na Kranjskem so dobili službe sledeči učitelji in učiteljice:

V Ljubljani: na 1. deški: Ferd. Juvanec, Rado Grum, Pavel Plesničar, Ivan Malnerič, Al. Marok, Ivan Kocijančič; na 2. deški: Andrej Škulj, Bogomir Fegic, Milan Vovk, Rudolf Horvat, Janko Čepon, Ed. Vohine, Miroslav Pretnar, Franc Jordan; na 3. deški: Vinko Gregorič, Anton Seme in Albin Smole; na 4. deški: Fr. Mlaker in Ulrich Pavlica; na deški v Šiški: Val. Mikuz, Cir. Petrovec, Jožef Jekelj, Stanko Legat in Ivan Tavčar; na 1. dekliški: Hermina Megušar kot nadučiteljica, Ivana Piler, Ema Peče, Mira Puc in Matilda Blagajne-Gorišek; na 3. dekliški: Ljudmila Erjavc, Olga Mazi, M. Marok; na dekliški v Šiški: Marija Pezdur, Helena Franke, Marija Zeleznik-Jeran, Amalija Kecalj in Avgusta Dostal-Lunder.

V Borovnici: Josipina Cigoj-Sterlekar; v Črnučah: Zofija Plesničar; v D. M. Polju: Andrej Tomažič in Frančiška Mandelj; v Mostah: Josip Stojkovič, Rudolf Wagner, Darinka Franke, Antonija Randl, Ema Hrovatin, Klotilda Likar-Kunaček, Dragica Gama in Roza Tomšič-Siška, za ročna dela: Karolina Cerar; na Vrhniki: Pavla Buh, Marija Pleško, Vuk-Sadarjeva, Franc Pavletič in Alojzij Vuk; v Smarji: Ernestina Schott; v Martinu pod Šm. goro: Stana Pirc; na Igu: Angela Soršak; v St. Vidu nad Lj.: Ljudmila Bukovičeva, Avgust Poberaj in Josip Gole; na Viču: Franc Srebrnič, Riko Patež, Ernest Susteršič in Ivana Zremelčeva; v Zgornji Šiški: Drago Hude, Evgenija Rožič-Tekavčič in Ida Petrič.

Iz službenih ozirrov se premestita iz Kočevja Viktor Porubsky v Sodražico in Janez Stalzer v Loški potok, v Kočevju pa ostaneta in se začasno pridelita ondodni namški šoli zakonska Alojzij in Angela Peterlin.

Štajerska s Zrekmurjem se razdeli v sledeče šolske okraje in se za okrajne šolske nadzornike sestavijo ternopredlogi: 1. Brežice-Kozje-Sevnica, 2. Celje-Vransko, 3. Laško-

Po dveh letih jugoslovanskega Prekmurja.

Te dni je minilo dve leti, odkar je bilo slovensko Prekmurje končnoveljavno priključeno jugoslovanski državi. Težki so bili dnevi, ki jih je doživljalo Prekmurje samo zadnji čas od prevrata sem pod mažarskim bičem, zato je sedaj po dveh letih tem slovesneje praznovalo svojo združitev z jugoslovansko domovino. Da bi bile slavnosti tem sijajnejše, so povabili Prekmurci v svojo sredo pevsko društvo »Ljubljana« in zagrebško vojaško godbo. Prekmurske slavnosti je počastil s svojim obiskom tudi gosp. kraljevi namestnik Hribar.

Praznovanje se je začelo v Dol. Lendavi, v kateri ima slovenski življ silno težavno stališče, ker je v pretežni večini še mažarska ozir. mažaronska. Slavnost se je začela s koncertom »Ljubljane« in vojaške godbe, ki se je vršil v širnem parku grofa Esterhazija. Bil je to zgodovinski dan, ko je bil krasni grofovski vrt prvič odprt preprostemu ljudstvu. »Ljubljana« je pevske točke tako sijajno izvajala kot še nikdar. Navzoči so bili kraljevi namestnik Iv. Hribar, predstojnik okr. glavarstva dr. Lipovšek, sodnika dr. Fabijan in dr. Gaber, polkovnik Mundžić, ruski knez Nikolaj Vabolski in vsa druga lendavska slovenski inteligenca. Navzočih je bilo tudi veliko Mažarov, ki niso mogli prehevaliti preciznega in umetniškega izvajanja »Ljubljane«.

Drugi dan so se vršile slavnosti v Murski Soboti. Po sv. maši, katero je daroval prof. dr. Slavič in pri kateri je prepeval pevski zbor »Ljubljane«, se je vršil sprevod na pokopališče z vojaško godbo, kompanijo vojakov, prekmurskega Orla in veliko množico ljudstva. Sprevod se je ustavil okrog šestere grobov jugoslovanskih vojakov, ki so v prekmurski boljševiski dobi žrtvovali svoje življenje za ujedinjeno domovino. Moški zbor »Ljubljane« je zapel »Usliši nas«, na kar se je univ. prof. dr. Slavič na grobu padlega mladega častnika dr. Dimovića v srce segajočem govoru spominjal mrtvih junakov, ki so svojo ljubezen do domovine pokazali s tem, da so žrtvovali zanj lastno življenje. Nato je govoril prekmurski domačin, ki je izrazil padlim junakom veden spomin in hvaležnost prekmurskega ljudstva. Končno je spregovoril bivši spodnjelendavski gerent Božidar Sever, ki se je spominjal v prvi vrsti mladega častnika dr. Dimovića. Večkrat mu je pripovedoval, s kakšnim na-

vdušenjem je prišel v Prekmurje bojevat se za ujedinjeno Slovenec, ki so dali domovini take velike može kot so dr. Krek, dr. Korošec in Klekl. Nato so vojaki oddali trojno salvo, vojaška godba je zasvirala žalostinko, moški zbor je zapel mogočno pl. Zajčev »Nagrobnico«, prekmurska dekleta pa so položila lep venec na grobove junakov. Popoldne se je vršil v parku grofa Bathyanija koncert »Ljubljane« in vojaške godbe. Koncerta se je udeležilo lepo število Mažarov, ki so se čudom čudili lepoti jugoslovanskega petja in dovršeni mu izvajanju pevskega zbora in temu čudenju napram prirediteljem cele slavnosti tudi glasno dajali duška.

Najsijajnejši pa je bil tabor prekmurskega ljudstva v Turnišču. Domačini so ogromno množico, ki je bila ta dan zbrana v velikanskih špalirjih ob cesti, cenili do 20.000. Ko so se pripeljali gostje iz Ljubljane in zagrebška godba, se je vsa ta množica zgrnila okrog cerkve. Samo majhen del je mogel v cerkev, kjer je bila sv. maša s primernim nagovorom. Ob umetniškem in veličastnem pevanju »Ljubljane« se je zasolilo marsikatero oko. Takoj po sv. maši se je vršil tabor, ki ga je otvoril poslanec Klekl, nakar je govoril prof. dr. Slavič o ljubezni do skupne domovine in o delu zanj, da se vsi nedostaki čimprej odpravijo. Predstojnik okrajnega glavarstva dr. Lipovšek je pozdravil prekmursko ljudstvo v imenu kraljevega namestnika Hribarja.

Popoldne se je ob ogromni množici ljudstva vršila javna telovadba prekmurskega Orla, nato pa koncert »Ljubljane«, ki je posebno z izvajanjem prekmurskih narodnih pesmi izzvala višek navdušenja med preprostim prekmurskim ljudstvom. Star očanec je s solzami v očeh govoril: Toliko časa smo bili pod Mažari, pa nam niso nikoli kaj takega pokazali. Po koncertu se je razvila živahna zabava, pri kateri je neumorno svirala vojaška godba. G. Sever se je v prisrčnem govoru zahvalil »Ljubljani« in vojaški godbi za sodelovanje, na kar so govorili še predsednik »Ljubljane« dr. Kimovec, prof. dr. Slavič, polkovnik Mundžić pa je še posebej prav iskreno pozdravil »Ljubljano« in se ji zahvalil, da je s svojo dovršeno pesmijo veliko pripomogla, da bodo Prekmurci še z večjo ljubeznijo ljubili svoj jezik in skupno jugoslovansko domovino.

Strasbourške slavnosti.

(Med vožnjo v Švico, Mulhouse, 9. 8. 1921).

Med zadnjimi udeleženci strasburških slavnosti smo danes zjutraj odšli Orli iz Jugosl., dočim so češki Orli odpluli že včeraj zjutraj, deloma domov, deloma pa v Pariz, kjer nastopijo s telovadno akademijo. Med potjo smo obiskali katol. telovadno društvo sv. Jožefa v Mulhouse (Mühlhausen) in mu čestitali, ker so odnesli trije člani pri tekmi za prvenstvo v umetni telovadbi prva tri darila, v tekmi za lahko atletiko prvo darilo, njihova vrsta 42 mož pa je dobila prvo mesto in s tem zvezino zastavo. Člani so večino medelavci. Imajo lepo urejeno, veliko gledališče in priprosto telovadnico. Doma šo jih ob prihodu iz Strasburga navdušeno sprejeli in pogostili, ker so proslavili svoj kraj pred celo Francijo in katol. inozemstvom.

Popoldne se peljemo v Zürich, kjer obiščemo korporativno tamkajšnje društvo kat. telovadcev, ki nas že dalje vabijo na obisk in delujejo za ustvaritev prave katoliške internacionale. Ob krasnem razgledu na bogato alzaško polje in lepa mesta, romantične gradove in ob živahnem

razgovoru z domačimi potniki o Slovanstvu nam čas hitro poteka. Alzačani so pridno ljudstvo, v vseh ozirih nam zelo sorodno, zato smo bili povsod med njimi zelo prijateljsko sprejeti in pogoščeni. So Franciji naklonjeni, a v boju za avtonomijo, polni skrbi za bodočnost svoje bogate dežele. Ob progi raste izredno mnogo tobaka. Alzacija ima na zemlji in pod zemljo bogate zaklade, zato se že 2000 let bore veliki sosedje zanj in mučijo prebivalce kot zmagovalci. Po hitro izvršeni reviziji v Baselu smo uživali med vožnjo krasen razgled na Švico ob lepem večeru.

Čas bi bil, da bi podal radovednim članom in prijateljem Orla točno poročilo o izidu tekem za Orle, ki jim tisočji slede v mislih na prvem poletu na mednarodne tekme. Vendar vzlic dolгим in zelo poučnim razgovorom z vodilnimi osebami francoskih telovadnih organizacij in obširnimi poročili časopisja (Alzacije in Pariza) o poteku strasburških slavnosti ne morem še poslati popolnega poročila, ker ne utegnem. Naj zadostuje za danes to-le obvestilo od tajnika Avant-Garde du Rhin (na podlagi list sodnikov): v kategoriji Division I. re (za 10—14 telovadcev je med 70 društvi, ki so tekmovala v tej kategoriji, dobila vrsta O. Z. prvo mesto s 1151 toč-

Gornji grad, 4. Konjice-Smarje-Rogatec, 5. Ljutomer-Gornja Radgona z Apaško kotlino, 6. Maribor mesto-St. Lenat-Slov. Bistrica, 8. Ptuj-Ormož, 9. Slovenjgradec-Marenberg-Sotani, 10. Prevalje, 10. Murska Sobota in 12. Dolnja Lendava.

Na predlog ravnatelja Dolence (z večino glasov) se postavijo vse meštanske šole na Kranjskem in Štajerskem (cela Slovenija) pod enega meštanskošolskega okrajnega nadzornika.

Izključijo se trije gimnazijci in ena gimnazijka lokalno in se rešijo tri disciplinarne zadeve učiteljev.

Za stalni pokoj se predloži ministrstvu za prosveto: Marija Kmet v Trzinu, Marija Lenart v Črešnjevcu, Liza Založnik-Matko v Zibiki, Antonija Rott v Konjicah, Anton Farčnik v Polzeli, Franc Kocbek v Gornjem gradu in

Albin Vankmüller — ta iz službenih ozirov.

Razširijo se z začetkom šolskega leta 1921/22 sledeče šole: na Dobrovi v 6. razredno, v Preski v 4. razredno, v Doličah v 2. razredno, na Talčjem vrhu v 2. razredno, v Škocijanu v 4. razredno, v St. Vidu pri Brdu v 2. razredno, na Suhorju v 4. razredno, v Litiji v 5. razredno. Sklene se, ustanoviti v Brezicah meštansko šolo in preustroiti ondoto osnovno šolo v šestrazredno.

V Prekmurju je gimnazija v Murski Soboti v nevarnosti za obstoj. Sklene se, prositi ministrstvo, naj skrbi za potrebne šolske sobe in sredstva, ali pa naj gimnazijo razpusti. Več ljudskih šol v Prekmurju se razširi in ustanovi šola za ciganske otroke.

Izvoli se odbor 4 članov višjega šolskega sveta, ki naj sestavi načrt, kako bi šole dobivale cenejša učila in druge potreščine.

Baranja — republika.

Pečuh, 16. avgusta. Narod Srbov, Mažarov in Nemcev iz zasedenega ozemlja Baranje in bajskega trikotja, ki se mora po odločitvi entente izročiti reakcionarni Mažarski na podlagi pravice do samoodločbe, je na velikem zborovanju v Pečuhu dne 14. t. m., katerega se je udeležilo okrog 30.000 ljudi, meščanov in delavcev, proglasil baranjsko srbsko-mažarsko republiko, ki se je stavila pod protektorat kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in pod zaščito male entente. Predsednik izvrševalnega odbora republike je pečujski slikar Peter Dobrovič. Proglasitev republike se je naznanila kraljevski vladi v Belgradu in potom zastopnika ententne misije v Pečuhu, angleškega polkovnika Gosseta, tudi vrhovnemu svetu v Parizu. Narod baranjske demokratske republike hočejo z orožjem v roki preprečiti prihod vojske mažarske vlade. Povsod se srujejo narodne brambe, katerim se pridružujejo srbski dobrovoljci iz Baranje, Vojvodine in drugih delov države. V vaseh v Baranji vlada veliko navdušenje. V večjih krajih se prirejajo zborovanja, na katerih se narod ob nepopisnem navdušenju pridružuje baranjski republiki. Ta sponatani in odločni korak prebivalcev Baranje

bo vsekakor vplival na izpraznitev ozemlja.

PEČUJSKI DELEGATI V BELGRADU.

Belgrad, 16. avgusta. V Belgrad sta prišla dva delegata pečujske organizacije za odpor proti evakuaciji Baranje, in sicer predsednik izvrševalnega odbora novoprolamirane baranjske republike slikar Dobrovič in član izvrševalnega odbora dr. Schwarz. Skupno z Lindnerjem sta predpoldne posetila ministrskega predsednika Pašića in ministra za notranje stvari Pribičevića, katerima so sporočili potrebo obstanka baranjske republike. Potem so prosili, da se Karolyju dovoli povratek v Pečuj, katerega bi bilo treba postaviti na čelo Baranje. Delegate bo tekom današnjega dne sprejel tudi vojni minister.

GROF KAROLYI PREDSEDNIK PEČUJSKE REPUBLIKE.

Belgrad, 16. avgusta. Včeraj dopoldne je sprejel ministrski predsednik Pašić v svojem kabinetu Belo Lindnerja, Petra Dobroviča in dr. Schwarza, ki so prosili ministrskega predsednika, naj dovoli grofu Karolyju prehod iz Dubrovnika čez našo državo v Pečuh, kjer je izvoljen za predsednika republike.

PROTI KOMUNISTOM — NE PROTI SOCIALISTOM.

Belgrad, 16. avgusta. (Izv.) Notranje ministrstvo je poslalo vsem političnim oblastem okrožnico, v kateri jih obvešča, da je zakon o zaščiti države izvajati samo proti komunistom, ne pa proti socialnim demokratom, kakor se je to ponekod izvajalo.

DOPOLNILNE OBČINSKE VOLITVE.

Belgrad, 16. avgusta. (Izv.) Notranje ministrstvo je naročilo vsem občinskim upravam, naj do 20. septembra pripravijo vse potrebno za dopolnilne volitve za razveljavljene komunistične mandate.

Strune navijajo...

Politični fanatizem, ki danes v vrstah naših nasprotnikov nadomestuje notranje, verstveno življenje, življenje pravičnosti in poštenosti, ta fanatizem je povzročil med nami v dneh od ujedinenja sem neizmerno veliko zla in nesreče.

Kaj je bolj potrebno, kakor to, da bi vsi, ki imajo količjak važno mesto v novi državi, skušali širiti in utrjevati pravo ljubezen do domovine in zaupanje vanjo. Toda ta ljubezen se ne da diktirati, marveč jo je treba buditi, negovati, gojiti z modrim in pravičnim ravnanjem, z uslužnostjo, z iskrenim prizadevanjem za blagor vseh podanikov. Samo z mamljivimi krilaticami o »svobodi, zedinjeni domovini, o napredku, o prostosti tujega jarma« itd. se ljudstvo ne zadovolji in ne osreči, marveč le z ljubeznivo modrostjo in pravičnostjo, z obzirnim ravnanjem nasproti vsem slojem.

Poglejmo na šolstvo! Kar počenjajo danes na šolskem polju, presega že vse meje. V Ljubljano so spravili nebroj učitelstva, ki ne mara krščanske šole; med temi jih je lepo število, ki spada v zasedeno ozemlje, da bi bili v pomoč obupanim Slovincem. Kaj nam pomaga dajati za Jugoslovansko Matico, če bomo nastavljali v Ljubljano ljudi, ki je njih pravi delokrog med goriškimi in istrskimi Slovinci!

Pri stalnem nameščenju za ljubljanske šole (nedavno je bilo nameščenih 45 učiteljskih moči) danes ne velja nič še tako izvrstna kvalifikacija, ne službeno priporočilo nadzornikov, ne osebna zmožnost in marljivost, ne metodična in ne pedagoška spretnost, ne vzgojno prizadevanje, — ako ima prosilec ali prosilka označbo, da je pošten katoliški kristjan, ki vestno izvršuje svoje verske dolžnosti in ki kot tak ne more pripadati »Zavezarjem«, pač pa nepolitični, strokovni »Slomškovi Zvezci«, t. j. združenju krščansko učitelstva z geslom: »Soli, mladini in učitelstvu.«

Zgodilo se je, da Jelenčeva skupina v viš. šol. svetu ni imela prav nobenega ugovora zoper predlagano kandidatko oz. kandidata. Razlog za protiglasovanje je bil molk ali pa udrilnica: »Slomškar je, Slomškarica je!« — Tuintam se čuje očitek, češ, da je bivši deželni šolski svet delal krivico onim, ki niso bili pristaši SLS.

Na to stavimo vprašanje: Povejte, naštejte, komu se je delala krivica in v čem? Ali naj mar posameznik, ki se mu morda ni ustreglo, sodi sam o sebi, o svojih zmožnostih in sposobnostih? Ali naj bo deželni šolski svet kriv, če je po možnosti ustrezal ljudstvu, ki je zahteval dobrega, katoliškega učitelja, odklanjal pa ljudi, ki za katoliško odgojo nimajo ne zmisla in ne volje?

Ugleden član bivšega dež. šolskega sveta, vesten in pravičen mož, se je nedavno izjavil: »Jaz bi bil sam zase samo v enem slučaju drugače glasoval, kakor se je predlagalo.«

V izrednih razmerah dolgotrajne vojske so prišli iz ministrstva tudi izjemni ukazi, ki je bil deželni šolski svet nanje vezan. Tako n. pr. je bil bivši avstr. naučni minister odredil, da se za izpraznjena mesta predlagajo kandidati, ki so bili na fronti, a ne še definitivno nameščen. Zaradi tega sta bila v Ljubljani imenovana — kakor smo se informirali — dva vojaka-učitelja, ki bi seveda drugače ne bila prišla v poštev. Toliko na razne očitke glede poslovanja bivšega deželnega šolskega sveta. Sicer pa naj sedanji mogotei — zastopniki par procentov slovenskega ljudstva — sami preiskujejo namišljene krivice, saj so tako sklenili. Bomo le videli, kaj bo iz vsega prišlo.

Krivični slučaj pa, ki jih bo zaznamovala kronika sedanjega Ribnikar-Jelenc-Pipenbacherjevega strahovanja v viš. šolskem svetu ljubljanskem, so tako kričeči, da mora vmes poseči novi kraljevi namestnik minister Hribar, ki je ob svojem nastopu sam obetal ščititi pravo in pravico. To mora storiti, ako hoče da se uprav tam ne bodo rušili temelji države, kjer je opora najbolj potrebna.

Člani višjega šolskega sveta, ki ne soglašajo s krivičnostjo, naj bi to protidržavno postopanje razložili poslancem SLS, ti pa naj povzdignejo glas med ljudstvom, da sliši in vidi, kako se ravna z našim katol. in najboljšim učitelstvom tam, kjer bi se moral predvsem vpoštovati rek: »Justitia-fundamentum regnum.« Iz krivičnosti, ki se je vgnezdila v naše šolstvo, naj si zajame slovensko katol. ljudstvo nauk za bodoče volitve.

Vsi pa, ki jim politični fanatizem še ni zmešal glave, naj se vprašajo: Kdo je zanesljivejši, na koga se je bolj zanesti — ali na človeka, ki mu je katoliška Cerkev in življenje po veri deveta briga, ali na onega, ki katoliško živi, ki izpolnjuje zapoved in med temi tudi četrto, katera velja spoštovanje, ljubezen in vdanost vladarju ter državi?

Krščanski učitelstvo, ki sta se nate vladar in država vsekdar lahko zanašala — vztrajaj! Prišli bodo časi, ko se bo dobro pokazalo in izpričalo, kdo je zares državotvoren činitelj!

Prispevajte za sklad S. L. S.!

† Jože Piber.

Zgodaj je končal: na praznik Marijinega Vnebovzetaja ga je vzela Mati k sebi v nebo. Gledljivo-lepo je bilo njegovo slovo, primerno pač zvestemu Marijinemu sinu, ki je neumorno uporabljal čas in moči za prosep katoliške ideje, pri sebi in pri drugih. V dobi gimnazijskih let je urejeval dijaške liste n. pr. »Pomlad«, »Polet«, kjer nahajamo tudi več pesmi prerano usahlega talenta. Največ pesmi pa je priobčil v »Zori« (zadnji trije letniki). Zgodaj je spoznal bedo zatiranih in ubogih. Njegova nežna duša ni mogla mirno zreti prepadov med posameznimi razredi, zato je govoril, delal in pisal v smislu Kristove zapovedi: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. To tendenco vidimo med drugim tudi v znani »Majski pesmi« (»Novi Cas«). Bil je marljiv delavec v naših dijaških organizacijah in prvi predsednik ljubljanske srednješolske organizacije »Razor«. Ker je bilo njegovo delo tako razsežno in vsestransko, ga bodo mladi tovariši bridko pogrešali.

Tudi nam je hudo ob grobu mladega Jožeta, ki je za svoja leta veliko naredil in še mnogo več obetal, a uverjeni smo, da bo tudi v večnosti podpiral pokret mladih z uspešno molitvijo k Stvarniku. »Zakaj njegova duša je dopadla Bogu, zato je hitel, da jo vzame izmed hudobnega sveta.« (Modr. IV., 13, 14.)

* * *

Jože Piber je dovršil letos gimnazijo in se pripravljaj, da vstopi na vseučilišče. Bil je redki talent, neumorno delaven in prava avtoriteta med svojimi tovariši, ki so se zbirali okoli njega kot svojega voditelja. Imel je neodoljivo privlačno silo, poln ognja, energičen in trd naznanaj, pa vendar sprejemljiv in mehak naznotraj — pravi Gorenjec. Katoliška poveljna srednješolska organizacija, njegov »Razor«, ga nikdar ne pozabi, bil je njegovo središče. Najbolj se je zavzel za proučevanje socialnih problemov, bil med mladimi najvernejši učenec dr. Gosarja, dr. Besednjaka in Kralja, imel goreče srce za bedo zatiranih slojev in ohranjal med mladino živo zavest za pomoč socialno izkoriščanim. Njegove misli v tem oziru so bile navdahnjene najbolj plemenitega revolucionarstva, smele in obenem globoko krščanske, ker je bil otroško veren kongreganist od početka do konca. Njegova narava je bila pesniška; mnogo njegovih pesmi je bilo natisnjenih, največ v dijaških glasilih, zastopal je najmodernejšo strujo in v širši javnosti nastopil s svojo znano, v »Slovincu« priobčeno oceno o zadnji umetniški razstavi v Jakopičevem salonu, ki je zbudila mnogo pozornosti. Kdor ga je poznal, je čutil takoj v njem eno najboljših naših sil v bodočnosti; tem hujše nas je vse zadelo vest, da je epidemična bolezen, ki večina od nje lahko okreva, pokosila po naravi tako zdravega in krepkega mladeniča. Smrt Jožeta Pibera je za nas vse huda izguba; vzela nam je talent, na katerega smo stavljali svoje najlepše nade. Umrli je tako, kakor more umreti le istiniti do dna svoje duše Bogu vdani katoličan. In pace Christi!

Politične novice.

— **Konferenca v Rogaški Slatini.** »Jutarnji list« poroča: Poslanci gg. Stojan Protič, dr. Trumbić in Radić so se dne 14. t. m. posvetovali v Rogaški Slatini okoli dve uri ter so v popolnem medsebojnem zaupanju pretresali vsa narodna in državna vprašanja. Razgovor je končal s tem, da bo skupna seja plenuma hrvatskih poslancev v najkrajšem času precizirala hrvatsko stališče za izhod iz sedanje težke politične situacije.

— **Sestanek vladarjev male entente.** V poučenih belgrajskih krogih trdijo, da se med državami male entente vodijo pogajanja o medsebojnih posetih zavezniških vladarjev. Tako bi najprej prišel v Belgrad predsednik češkoslovaške republike Masaryk, zatem bi regent prestolonaslednik Aleksander posetil v Bukarešti rumunskega kralja Ferdinanda, ki bi pozneje vrnil obisk v Belgradu. Ti poseti bi se izvršili v jeseni.

— **Dopolnilo »Obznane«.** Zakonodajni odsek je izročil pododseku notranje stvari in prosvete naredbo o varnostnih ukrepih proti razbojnikom in odmetnikom kot dopolnilo »Obznane«. V tej naredbi so predvidene posebne odredbe proti skrivačem, razbojnikom in odmetnikom. V enem izmed prejšnjih načrtov je bilo predvideno, da se skrivači in njihove družine internirajo. Ker bi pa bila taka odredba na škodo splošnih interesov in tudi internirancev samih, je v novem načrtu predvideno, da se namesto interniranja uvede razseljevanje in grupiranje vasi v svrhu uspešnejšega pobijanja razbojništva in izsledovanja odmetnikov.

— **Razmejitev med Jugoslavijo in Ogrsko.** Včeraj ob desetih je zapustila Zagreb medzavezniška komisija in odšla v Varaždin, kjer bo nadaljevala delo za določitev meje med Jugoslavijo in Mažarsko.

— **Nove laške zahteve.** »Jutarnji list« poroča iz Belgrada: Doznava se, da Italija pripravlja novo zahtevo, s katero bo zahtevala od naše države, da se luka Baroš da posebnemu konsorciju skupno z Reko v eksploatacijo za 99 let. Proti temu predlogu in radi prekinjenja pogajanj je naša vlada vložila pri italijanski vladi protest.

Klevete samostojnežev.

Samostojna kmečka stranka je priredila v nedeljo 14. t. m. v št. Vidu kmetski »tabor«. Shoda se je udeležilo par sto ljudi iz cele ljubljanske okolice in Gorenjske, med njimi precej radovednežev, pristahev ostalih stank in samostojna gospoda iz Ljubljane. Shod je posetil tudi tajnik radikalne stranke dr. Janić, dalje dr. N. Zupanič, dr. M. Dolenc. Ker je bila ljubljanska okolica največja trdnjava samostojnežev in je bil obisk silno slab, kaže, da ljudstvo samostojnežem in njihovim frazam obrača hrbet.

Pa tudi govori sami se niso odlikovali po posebni stvarnosti. Večinoma so obsegali le zabavljanje čez »klerikalce« in komuniste. Shod je otvoril domačin Koman, poudarjajoč, da se je SKS klub »intrigam in rovarjenju vseh nasprotnih strank zelo razširila ter da stoji na stališču popolnega narodnega edinstva.«

Nato je podal svoje poročilo min. Pucelj. Svoj govor je začel z zabavljanjem čez »klerikalce«, ki so se baje smatrali v Avstriji 30 let za »izlicitirane gospodarje« Kranjske in cele Slovenije. Tudi v Jugoslaviji so mislili, da bodo vse komandirali. Toda belgrajski krogi so kmalu uvideli, da oni ne reprezentirajo celokupnega slovenskega naroda. Zato so jim preprečili njihove separatistične namere in se približali onim, ki resnično zastopajo Slovenijo, namreč SKS. Čeprav jih je samo 9, so vendar poslanci SKS znatno pripomogli pri zidanju ustave in dosegli toliko uspehov, kot še nobena druga stranka. On sam je postal minister (največji uspeh!) in storil nebroj dobrega kmetskemu ljudstvu.

Bolj zanimiv je bil govor dr. Janića. Pozdravil je navzoče v imenu šumadinskih kmetov in pripovedoval, da jih je skrbelo, ko so prišli prvič v konstituantno in videli, da je za ustavo in edinstveno državo samo majhna večina. Iskali so zato zaveznikov, s pomočjo katerih bi se dala ustanoviti res močna edinstvena država. Videli so takoj, da so poslanci SKS zato najbolj pripravi (to je: za politične kupčije). Nikakor pa niso mogli iskati zaveznikov v komunistih in klerikalcih. Komunistične poslance so dolgo časa pustili v zbornici in jih »grel na svojih prsih«, toda ko so napravili atentat na regenta in Draškovića, jih je zadelo roka pravice, ki bi jih morala že zdavnaj. Podobno je s klerikalci. Dolgo časa so jih smatrali za prave predstavitelje slovenskega naroda. Sedaj pa jim je odklenkalo. Radikalci so se obrnili k samostojnežem in z njihovo pomočjo napravili ustavo in tako ustvarili močno edinstveno državo z 1 milj. 400.000 vojniki, s katerimi lahko zatre vse komuniste in separatistične klerikalce. On je sicer duhovnik, vendar je najhujši sovražnik rimskega klerikalizma. (Medklic: Proč od Rimu!) Poziva vse na boj za edinstvo države proti komunistom in klerikalcem.

Poslanec Kušar, ki je nastopil za njim, je povedal, da so se zbrale proti SKS vse peklenke moči, a vendar je danes druga stranka Slovenije in bo kmalu prva. Najhujši sovražniki naši so klerikalci. Toda sedaj imamo mi glavno besedo. Mi smo državotvorni; mi smo država. SKS združuje in hoče združiti v svoji sredi vse kmete. Klerikalci so tudi krivi, da je bilo treba šteti muslimanom milijarde (ker so politične kupčije prepusili samostojnežem in muslimanom).

Njemu nasprotno je trdil zadnji govornik Ažman, da hoče samostojna kmečka stranka pomagati vsem delavnim ljudem i kmetom i obrtnikom i delavcem.

Shod se je s tem končal. Vršil se je zelo klaverno in le nekaj ljudi spredaj je govornikom ploskalo. Zivahnejše je postalo po shodu, ko se je začela veselica in ples. Omenimo še, da je pri srečlozu zadel g. dr. Janić dve velikanski metli, s katerima bosta skupno z ministrom Puceljem pomedla vse klerikalce s sveta.

Dnevne novice.

— **Župnim uradom.** Njegovo Veličanstvo kralj Peter I. je umrl danes popoldne ob 5. uri 30 minut. Župnim uradom se naroča, naj takoj po sprejemu žalnega sporočila odrede, da se bo pri župnih cerkvah zvonilo z velikim zvonom v treh oddelkih. Izobesijo naj se tudi žalne zastave. Nadaljnje odredbe izidejo tekom jutrišnjega dneva v posebni številki »Škofijskega lista«. Kofijski ordinarijat v Ljubljani, dne 16. avgusta 1921.

— **Brojavne pozdrave povodom veličastne prekmurske slavnosti** so poslali predsednik ministrskega sveta g. Nikola Pašić, kraljeva vlada, g. Stojan Protič, nadalje komandant savske divizije v Zagrebu, Mihajlo Avramović, predsednik zemljoradničkoga kluba, prekmurski rojak g. dr. Premost iz Zagreba in mnogi drugi.

— **Trikratni doktor.** Na Gregorijanski univerzi v Rimu je promoviral za doktorja kanoničnega prava preč. g. dr. theol. et phil. Anton Šlamič. Naše čestitke!

— **Zborovanje blagajničnih zdravnikov Slovenije.** Ob priliki III. jugoslov. lekarskega kongresa v Ljubljani se vrši v petek, dne 9. septembra ob 9. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma zborovanje blagajničnih zdravnikov z nasled. dnevnim redom: 1. O bodočih nalogah socialnega zavarovanja. Poroča dr. Bleiweis. 2. Stanovanjska vprašanja. 3. Slučajnosti. — Kolegi-gostje dobrodošli!

— **Št. Gotard.** Dne 9. t. m. je umrl v št. Gotardu občasposlušani mož Janez Kos, v starosti osemdesetih let. — Na Vel. Šmaren bi imel obhajati njegov sin, ki služ.

ko, poročil bi ga bil njegov sin, ki služuje kot kaplan v Zagorju, a Bog ga je par dni poprej poklical k Sebi, da mu da plačilo za njegovo krščansko življenje. K pogrebu se je zbralo ogromno ljudstva. Orli iz Zagorja so mu zapeli v slovo. Naj počiva v miru!

— **Vsem Primorcem!** Opcijski rok za jugoslovansko državljanstvo je podaljšan. Natančnejši podatki se še priobčijo.

V toplicah Dobrna pri Celju se znižajo cene z dne 21. avgustom. Pri sobah znaša popust 25—50 odstotkov (sobe od 10 kron naprej), zdraviliška taksa se do 80 kron za en mesec, cene kopel in se znižajo za približno 30 odstot.

— **Sprejetje gojencev v strojno šolo** vojne mornarice. Meseca septembra 1921 bo sprejetih 110 gojencev v strojno šolo vojne mornarice. Pogoji so: starost 17 do 20 let, 4 razredi ljudske šole, znanje kovaške, ključavničarske ali slične obrti. — Prošnje je do 15. septembra 1921 predložiti komandantu strojne šole vojne mornarice v Gjenovici, pošta Zelenika, Boka Kotorska. Več je razvidno v razglasu v mestnem vojaškem uradu v Mest. domu.

— **Roparski umor v Prekmurju.** V selu Mrtvarjevci v Prekmurju se je zgodil dne 8. t. m. grozen zločin, kojega žrtev je postal krošnjar Karel Kozina iz Zlebiča pri Ribnici. Omenjeni je istega dne okrog 10. ure dopoldne prišel v Mrtvarjeve in se seznanil v ondotni gostilni z dvema vojakoma, ki sta se mu ponudila, da ga popeljeta po bližnji do ogrske meje, kamor je hotel v 3 ure oddaljeni trg v semenj. Ob pol treh popoldne so se napotili vsi trije iz gostilne in odšli proti gozdu, oddaljenem par streljajev od vasi. Se predno so prišli do gozda, se je eden vojakov vrnil z izgovorom, da je pozabil v gostilni cigarete in da takoj pride za njima. Kozina in drugi vojak sta šla dalje proti gozdu in zavila v vozne poti na stransko stezo. Tu je kmalu Kozina ostal zadaj in drugi vojak, ki je bil ostal zadaj, ga je dohitel. Naenkrat pa je vojak skočil pred njega, nastavljal puško in ga ustrelil v glavo pod desno oko, na kar se je Kozina takoj zgrudil. Ko se je hotel dvigniti s tal, ga je ustrelil še enkrat v čelo, nakar je takoj nastopila smrt. Pri njem so našli vse njegove dokumente, med drugimi tudi potni list za Ogrsko in nekaj ogrskega denarja. Zmanjkala je, kolikor se je moglo dognati, le ura, kojo mu je ropar s silo odtrgal, da je konec verižice ostal še pri telovniku. Pokojnega so pokopali dne 11. avgusta v Mrtvarjevcih. Bil je blaga duša, dober zakonski mož in skrben oče svojemu desetletnemu sinčku. Roparja so še isti dan zaprli.

Ljubljanske novice.

Ij Kralj Aleksander na povratku. Včeraj se je peljal kralj Aleksander inkognito skozi Ljubljano v Belgad.

Ij Pogreb rajnega g. stolnega dekana Kolarja dne 16. avgusta 1921 je vodil g. prošt Andrej Kalan z veliko asistenco. Rajnika so prenesli iz hiralnice v cerkev Srca Jezusovega, v kateri so se odpele molitve za umirajočce. Od tam se je pomikal pogreb na pokopališče Sv. Križa. Pogreba dolgoletnega nekdanjega župnika se je udeležilo posebno veliko bivših njegovih faranov iz Device Marije v Polju, kraljevi namestnik g. Ivan Hribar, magistratni ravatelj dr. Zarnik in zelo veliko duhovnikov iz Ljubljane in z dežele.

Ij Poroči se danes v frančiškanski cerkvi podravnatelj Zadružne Gospodarske banke Kristijan Dietz iz Podgore pri Gorici z gđ. Ano Mally iz znane družine iz Tržiča. Naše čestitke!

Ij Kršč. žensko društvo nujno vabi vse svoje članice, da se udeležijo važnega sestanka, ki se vrši v četrtek 18. t. m. ob 5. uri popoldne v Jugoslovanski tiskarni.

Ij Ker so mislili, da je Orel. Ponoči od 14. na 15. t. m. je šel po Mestnem trgu nič hudega sluteč g. A. S. domov. Med potjo sreča večjo družbo, mimo katere je mirno šel svojo pot naprej. Kar zasliši za seboj huronsko vpitje: »To je gotovo kak prokleti čuk! In za g. S. sta priletela dva gospoda, od katerih eden je udaril g. S. po ustih in ga poškodoval. Olikana družba (v kateri so bile tudi dame), je zmerjala g. S. s »p.... barabo!« naprej. Rešil ga je varnostni stražnik, kateri je odpeljal ljubitelja »Orlov« na policijsko ravnateljstvo. Napadaleci, Sokoli so bili seveda tudi med njimi, so se pa v g. S. zmotili, ker je bil pač že Sokol, nikdar pa Orel. Na policiji se je dognalo, da so ti navdušeni sovražniki Orlov bili sledeči gg.: Viktor Zupane, Vladimir Junušič, Riko Debelak, Miloš Obereigner in Milan Modic.

Ij Permanenčna služba pri blagajnicah na železnici. Da se pred odhodi vlakov naval potnikov pri osebnih blaginjah na južnem kolodvoru v Ljubljani gl. k., Mariboru gl. k. in Zagrebu j. k. kolikor mogoče omili, je južna železnica odredila, da je do nadaljnjega ena izmed osebnih blagin od 7. do 19. ure vedno odprta. Občinstvo si vsled tega vedno lahko kupi vozne karte naprej za vse vlake, ki odhajajo do 24. ure dotičnega dne, razen za dunajske D-brzovlake št. 4 in 508.

Ij Umrli so v Ljubljani: Fran Kavčič, hiralce, 75 let. — Greti Wodoscheg, hči delovodje, 16 mesecev. — Jakob Mehle, rejenec, 18 dni. — Felicita Kokalj, vdova mest. učitelja, 70 let. — Rudolf Medved, premogarjev sin, 16 mesecev. — Ana Petek, posestnikova hči, 24 let. — Elizabeta Mikulič, posestnikova žena, 58 let. — Jurjo Holjevac, rudar, 32 let. — Ivana Rotar, prodajalka, 40 let. — Pavel Zanoškar, kolarjev sin, 5 let. — Heliodor Skulj, sin strok. nadzornika, 15 let. — Pavel Wohlmut, žel. strojnik, 44 let. — Marija Walner, rejenka, 4 mesece. — Ana Rijavec, tob. tov. delavka, 44 let. — Milena Mandelje, hči orožn. narednika, 17 mesecev. — Ivan Hudeček, sin šivilje, 8 let in pol. — Katarina Čeru, postreščkova vdova, 83 let. — Katarina Nučič, zasebnica, 79 let.

Ij Kaj je storiti, če kdo umrje? Kadar kdo v Ljubljani umrje, ga je treba nemudoma zgledati v mestnem mrliško-popisnem uradu na magistratu v Galetovi hiši pri tleh. Uradne ure so od 8. do 2. popoldne. Ta prijava je potrebna, da zamore mestni zdravnik — mrliški oglednik — vedeti, kam mu je iti ogledat mrliča. Ta mrliški oglednik prihaja redno vsak dan ob devetih dopoldne v popisni urad, kjer mu izroče seznam mrličev, katere ima ogledati. Druga naloga prijavnika je pot do zdravnika, ki je umrlega nazadnje zdravil. Le-ta mora brezplačno izpolniti takozvani zdravilni list, za kar pa mora prijavitelj vedeti rojstne in druge potrebne podatke pokojnikove. Zdravnik piše glavno bolezn in smrtni vzrok, kar potrdi s svojim podpisom. Ko ima stranka pravilno izpolnjeni zdravilni list v rokah, se obrne na pogrebni zavod, da se domeni z njim glede vrste pogreba itd. Če pa je stranka tako ubožna, da nikakor ne zmore pogrebnih stroškov za rajnega, predloži zdravilni list v mrliško-popisnem uradu s prošnjo, naj se pogreb izvrši na občinske (mestne) stroške. Če so pogoji za to dani, ukrene urad vse potrebno, da se prošnji ugoditi. V prvem slučaju preskrbi pogrebni zavod vsa nadaljna pota, v drugem pa mora stranka v popisnem uradu izstavljeni beli mrliški ogledni list oddati upravitelju na pokopališču, rdeči izpisek pa v pristojnem župnišču. Glavni pogoj je, da se mrliča brez odloga naznani v mrliško-popisnem uradu, kjer se dobe vsak čas potrebna nadaljna navodila in pojasnila. Pre-možnejši sloji tudi lahko smrt prijavi neposredno mestnemu pogreb-nemu zavodu v Prečni ulici, ki potem za nje opravi po svojih uslužben-cih vsa potrebna nadaljna pota. Manj imovitim pa se priporoča prvotno obrazložena redna in cenejša pot.

Ljubljanski veliki semenj

Urad »Ljubljanskega velikega semnja« razpošilja te dni vabila za poset »Ljubljanskega velikega semnja« od 3. do 12. septembra 1921 na vse kraje naše države. Ker nudi »Ljubljanski veliki semenj« pri priznanih nizkih cenah v Sloveniji ne le najugodnejšo, temveč tudi najboljšo priliko za nakup vsakovrsta blaga, se je nadejati poseta vseh pridobitnih krogov cele države, trgovcev, industrijev in obrtnikov. Za naše pridobitne kroge je poset semnja toliko važnejši, ker se ga udeležijo v velikem številu tudi inozemci. Te dni se je začel plakirati širom kraljevine umetniški plakat kot vabilo na »Ljubljanski veliki semenj«. Plakat je umetniško delo mojstra gospoda profesorja Vavpotiča, natisnila pa ga je »Mariborska tiskarna d. d.« v Mariboru. Plakat predstavlja v ozadju Ljubljano, v ospredju pa je zobato kolo, znamenje industrije, na kojega se Merkurjeva roka z žezlom krepko opira.

Dijaški vestnik.

d Razorašem! V bolnici je umrl v ponedeljek, na praznik Marijinega Vnebo-vzetja, 15. avgusta, prvi predsednik sred-nješolske organizacije jugoslovanskega katoliškega dijaštva »Razore« v Ljubljani, Jože Piber. Pogreb bo danes v sredo ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice. Udeležite se pogreba polnoštevil-no in spominjajte se ga v molitvi, kot je sam želel: »Molite za mojo ubogo dušo!« d Dijaški Orel. Pozivljamo vse člane v Ljubljani, da se udeležijo sestanka glede pogreba v Akademskem domu (Miklošičeva cesta) v prostorih »Danice« ob 10. uri dopoldne.

d Kongreganisti-dijaki naj se polnoštevilno udeležijo pogreba umrlega člana Jožeta Pibera. Predvsem naj se ga spominjajo v pobožni molitvi.

d Peveci — srednješolci, akademiki in bogoslovci — naj se udeležijo skušnje za petje pri pogrebu tov. Jožeta Pibera danes ob 10. uri dopoldne v Akademskem domu (Miklošičeva cesta). Pridite polnoštevilno!

Orlovski vestnik.

† Jože Piber, eden najdelavnejših naših mlajših članov, je umrl v ponedeljek. Da počastimo spomin pokojnikov, naj se ljubljanski člani v kroju zbero polnoštevilno ob pol 3. uri popoldne pri Šentpeterskem prosvetnem društvu (poleg šentpeterske cerkve).

Spominjajte se »Slovenske Siraže«!

Griža in trebušni legar in njih profilaksa.

(Sestavil dr. Pavel Janežič.)

(Dalje.)

Trebušni legar ali vročinska bolezen ni od od griže prav nič menj nevarna nalezljiva bolezen, ki jo povzroča tifozni bacil, ki — enako griži — prihaja le skozi usta v človeški organizem. Na trebušnem legarju oboleli bolnik izloča v svojih iztrebkah in v seči velikanske množine tifoznih bacilov, ki preidejo na perilo in posteljno opravo, inficirajo ribnike in vodnjake in tako razširjajo bolezen. Ako pijete tako okuženo vodo, ako pomivate in izpirate ž njo kuhinjsko in jedilno posodo, se jedila in pijače v tej vročini zelo hitro okužijo in ti zbolijo na trebušnem legarju. Kar je bilo povedano v prejšnjem odstavku pri griži, isto velja tudi za trebušni legar; tudi tu morejo razširjati bolezen navidezno popolnoma zdravi ljudje (bacilonosci), zlasti otroci, pri katerih je potek bolezni posebno lahek ter se obolenje rado zamenjuje s kako drugo boleznijo. Bolnik se ne čuti težko bolnega, hodi okoli in opravlja svoje navadne posle, a pri tem okužuje svojo okolico. Tudi po prestani bolezni se tifozni bacil ohrani silno dolgo v človeškem telesu; zlasti dolgo živi v žolčnem mehuru, kjer so so te patogene mikrobo našli v velikanskem številu še več let po prestani bolezni.

Inkubačna doba pri trebušnem legarju je 7—11 dni, to se pravi, da se bolezen pojavi šele 7—11 dni potem, ko smo se okužili.

Tudi trebušni legar povzroči silno razdejanje v črevesju; v nasprotju z grižo, ki razsaja in uničuje v glavnem v tolstem črevesju, se vgnezdijo tifozni mikrobi večina v spodnjem delu tenkega in v začetku tolstega čreva, v takozvanem ileu in colonu. Mikrobi, ki so prišli z okuženo hrano v črevesje, vdero v sluznico, zlasti v takozvani Peyerjev plakete; v mezo-vini (limfatični tkanini) se ti hitro razmnožijo, mezo-govnice nabreknejo in odumro; odumrli sluznica razpada in pušča v črevesni steni množevilne krvaveče rane, takozvana tifozna uljesa. Mikrobi se širijo vedno dalje, preidejo v mezenterialne žleze in od tod v kri ter se razprostoro po vsem telesu. S krvjo preidejo mikrobi v žolčni mehur in tu se tako razmnože, da pogosto zamaše žolčvode, vsled česar trebušni legar neredko poteka obenem tudi z zlatenico. Analogno kot pri griži povzročajo preveč razjedena tifozna uljesa perforacijo; stenčena črevesna stena se predre, kar ima za posledico vnetje trebušnice in smrti.

Bolnik, ki je obolel za trebušnim legarjem, je v začetku svoje bolezni beten, napada ga omotica, boli ga glava, šumi in brenči mu po ušesih, nima teka do jedi, ki jo včasih vso izbruh, ima lahko drisko ali pa se zelo neredno iztreblja. Kmalu nato ga začne mraziti in kuhati huda vročina; bolnika muči silna žeja. Temperatura se stalno dviga in doseže neredko višino 41° C; ustnice so suhe, koža je suha in vroča, jezik suh in obložen z belkasto-rjavno maso; neredko bolnik krvavi iz nosa ter ga boli v prsni in v križu. Bolezen vedno bolj napreduje in doseže svoj višek navadno koncem prvega tedna. V tej dobi so vranca povečana in po trebuhu se pojavi mali pikčasti izpuščaji, podoben vgrizom od bolh; to so takozvana roseola typhosa. Temperatura je neprestano visoka, bolnik leži v omotici, včasih se pojavi delirij, zlasti ponoči. Trebuh je napet in navadno se v tem stadiju bolezni pridruži še kaka pljučna bolezen. To traja navadno do konca tretjega tedna, na kar nastane preobrat. Če ni dosedaj nastopila vsled raznih komplikacij smrt, se bolezen začne sedaj vidno zboljševati, temperatura stopnjavito pada, bolnik postaja od dne do dne živahnejši, čuti se svežega in lahkega, zahteva več jedi, spi mirno. Po nekoliko dneh nastopi doba rekonvalescence in popolno ozdravljenje. (Dalje prihodnjič.)

Gospodarstvo.

NAJNIZJI KURZ NAŠE KRONE V CURIHU.

Ljubljana, 16. avg. 1921.

Današnji dan nam je prinesel presenečenje, oziroma razočaranje. Ko nam je telefon priobčil danes predpoldne poročilo iz curiške predborze, da je notirala naša krona danes zjutraj le 3.10 centimov, smo mislili, da gre tu za pomoto, ki se je vrnila pri poročanju. Toda pozneje smo se pri sklepu borze mogli prepričati, da je kurz 3.10 centimov resnica.

Sodi se, da je vzrok padca naše valute pretrganje pogajanj z Italijo. Italija je notirala na zagrebški borzi 755, ista pariteta je bila na Dunaju. — Nemško-avstrijska krona se je dvignila. Na dunajski borzi so bile danes raztresene vesti, da je Nemška-Avstrija dobila posojilo v velikem znesku funtov sterlingov.

BORZA.

Zagreb, 16. avgusta. Devize: Dunaj 17 do 17.30, Berlin 200.50—202, Budimpešta 46.50 do 47.50, Italija 738—755, London 625—630, New York (kabel) 169.25—172, New York (ček) 168.50—169, Pariz 1325—1350, Praga 207.25—208, Švica 2900 do 2925. — Valute: Ameriški dolarji 167—0, avstrijske krona 18.50—19, carski rubli 20—21, če-

škoslovaške krona 0—220, francoski franki 1800 do 0, madžarske krona (nove emisije) 0—48, napoleonori 582—585, nemške marke 205—206, italijanske lire 728—738.

Belgrad, 16. avgusta. Devize: London 155.70 do 155.80, Pariz 329.50—330, New York 42.325 do 42.365, Zeneva 716—720, Rim-Milan 183.50—184.50, Solun 222—224. — Valute: Francoski franki 328 do 329, ameriški dolarji 41.80—42, italijanske lire 183.50—184.50, romunski lei 54.25—54.75, nemške marke 50.75—51, bolgarski evi 37.75—51, bolgarski lei 37.25—37.75.

Curib, 16. avgusta 1921. (Izv.) Devize: Pešta 147, Berlin 665, Italija 2580, London 2167, New York 591, Pariz 4002, Praga 690, Dunaj 0.70, Bukarešt 720, Zagreb 310, Varšava 027. — Valute: nemško-avstrijske krona 0.78.

Dunaj, 16. avgusta. (Izv.) Devize: Pešta 266, Berlin 1170, Italija 44.50, London 37.62, New York 1022, Pariz 7025, Praga 1210, Zürich 17200, Bukarešt 1275, Zagreb 587.50, Varšava 43.50, Hollandija 315. — Valute: ogrske krona 207, nemške marke 1175, ital. lire 4375, funt sterl. 3730, dolarji 1022, francoski franki 7875, češkoslov. krona 1206, švic. franki 17100, rumunski lei 1265, dinar 2350, poljske marke 4250.

g Česko-slovaška industrija in trgovina bo na »Ljubljanskem velikem semnju« od 3. do 12. septembra 1921 lepo zastopana. Razstavila bo v lastnem paviljonu, ki ga je postavila Českoslovaška republika. Ta paviljon tvori po svoji arhitekturi eno najlepših zgradb na razstavišču.

g Produkcija zlata in srebra je v zadnjih letih precej padla. Leta 1920. je produkcija zlata znašala 16,790,000 unc v vrednosti 71 milj. funtov sterlingov, dočim se je n. pr. leta 1915. produciralo 22,752,000 unc, ki so bile vredne 96,630,000 funtov sterlingov. Za petletno dobo 1918/20 je produkcija znašala 95,400,000 unc, za prejšnje petletje 1911/15 pa 111,350,000 unc. Najvažnejše in najbogatejše zlate rudnike ima Južna Afrika — Angležem se je torej tudi burska vojska dobro izplačala — saj so lansko leto tu producirali več zlata kot po celini ostale svetlu skupaj. Srebra se je lansko leto produciralo okoli 175 milj. unc. Če pomislimo, koliko danes povsod kroži papirnatega denarja, ki nima takorekdo že nobene zveze več s takozvano metalno podlago, potem pač lahko razumemo, zakaj se je tako hitro razblinila že v predvojskih časih nevzdržljiva teorija, da imamo draginjo zaradi tega, ker je preveč zlata. Ne preveč, ampak kvečjemu premalo smo ga imeli že takrat, preveč imamo le papirja, kreditega denarja.

Kongres kovinarske internacionale se je dne 9. t. m. otvoril v Curihu. Kovinarska internacionala šteje 28 narodnih zvez in 3,341,000 članov. Na kongres je došlo 60 delegatov iz trinajstih dežel. Američani so priglasili predlog, da naj se podvoji mirovna propaganda in da naj delavstvo v slučaju nove vojne odkloni izdelovanje municije.

g Produkcija surovega olja (petroleja) so v zadnjem času v Ameriki zmanjšali za približno 100,000 sodčkov na dan. Začetkom januarja t. l. je znašala 830,000 sodčkov na dan, začetkom julija pa le še 760,000 sodčkov. Najvažnejša petrolejska polja v Ameriki se nahajajo v državah Oklahoma in Texas. V Rumuniji so tri najmočnejše družbe Steana Romana, Astra Romana in Romana Americana. Amerikanci trdijo, da je vzrok padcu cen pri petroleju ne toliko nadprodukcija kot dejstvo, da se je konsum silno zmanjšal. Ljudje menda štedijo celo pri petroleju ter za razsvetljavo vedno bolj uporabljajo elektriko in celo svetilni plin se je precej moderniziral.

g S pomočjo bančnih zvez si izkuša Nemčija zagotoviti v trgovskem oziru tako stališče v Amsterdamu, Rotterdamu in Haagu, kot je je imela pred vojno v Antwerpnu, ki je bil za Nemčijo ena najvažnejših luk.

g Italijanska gospodar-ska penetracija Balkana postaja čimdalje važnejša. Pred enim letom je Banca Commerciale Italiana v Milanu ustanovila v Sofiji svojo filijalico pod imenom Banca Commerciale Italiana e Bulgara s kapitalom 12 milj. levov, ki je pred kratkem zaključila svojo prvo poslovno leto, za katero je razdelila 8% dividendo. Banka je važna eksponentinja italijanske trgovine in italijanskega vpliva v Bolgariji. Italija je takoj po sklenjenem premirju vrгла velike množine blaga na bolgarski trg ter je v par mesecih sklenila kupiti za 450 milijonov levov. Zdi se gre za to, da bi ta trg tudi obrnila in kot kaže dosedanj razvoj se ji bo ta namera tudi posrečila.

g Angleška trgovina s Sibirijo se je začela, in sicer gre poleg okoli Severnega rja (Nord Cap) na skrajnem koncu skandinavskega polotoka. Po tej poti so v zadnjem času poslali 200,000 žag za sibir-ske gozde.

g Hamburgska luka ima že zopet veliko prometa, še več se ga ji pa obeta. Okoli 100 parobrodskih družb že sedaj pošilja svoje parnike od tod na vse dele sveta; od teh je nad 30 angleških, okoli 15 nizozemskih in okrog 30 jih pripada različnim drugim tujim državam. Ker se tuje družbe boje, da ne bi jih sčasoma domača nemška paroplovba izpodrinila, so si za visoke vsote zagotovile obširne dele pristanišča za dolgo vrsto let, kar vsa kaže, da v dobro poučenih krogih računajo z velikanskim razvojem nemške trgovine in industrije.

g Zetev v Kanadi obeta biti leles zelo obilna. V zadnjem času angleška vlada zelo pospešuje izseljevanje v Kanado. Bodočim izseljencem (angleškim državljanom) se ponuja prosta vožnja čez mejo do novega bivališča, prosta hiša in kurjava, prosto šolanje, zdravniška postrežba po zmerni ceni. Vsak dobi 5 akrov zemlje, nekaj živine za začetek gospodarstva in poleg vseh teh ugodnosti se mu garantira še mesečni zaslužek najmanj 60 kanadskih dolarjev. Angleži si pač to lahko dovolijo, ker so danes faktično vladarji sveta.

g Poizkusi s čilskim solitrom. One, ki so prešli spomladi čilski soliter v svrhu poizkusnega gnojenja opozarjamo, da vpošljejo poročilo o uspehu in o letini sploh, kakor so se svoječasno zavezali. — Delegacija proizvajalcev čilskega solitra — Dipl. agr. A. Jamnik, Ljubljana, sedaj Knafljeva ulica 15.

Umetno ključavničarstvo

bi se rad šel učiti 15 let star, močan fant, ki ima 2 mesečni št. iz dobre kmečke hiše. Naslov pri upravitelstvu »Slovenec« pod št. 2859.

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 16 kron.)

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 16 kron.)

ATELJEJE za ČRKOSLIKARSTVO.
Pristou Filip, »Hotel Malič«.**BARVNI TRAKOVI, OGLJENI PAPIR.**

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 3

ČRKOSLIKAR.

Bricelj Franc, Selenburgova ul. 6.

FOTOGRAFSKI ATELJEJE:

Grabiec Franjo, Miklošičeva c. 6.

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8.

Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

IZDELOV. ČAJNEGA PECIVA.

T. Novotny, Opekarska cesta 26.

KNJIGARNE

Jugoslav. knjigarna, Pred škofijo.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.

LEKARNE

»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MEHANIČNA DELAVNICA

za pisalne stroje.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5

PISALNI STROJI.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5

PARNA PEKARIJA

Jean Schreya nasl. Jakob Fav-

čič, Gradišče št. 5.

RAZMNOŽEV. APARATI.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5

SPEDICIJSKA PODJETJA

Uher F. & A., Selenburgova ulica

4. (Tel. 117.)

Ranzinger R., Cesta na južno železnico št. 7—9.**SOBNO SLIKARSTVO**

Košak Ivan, Bleiweisova cesta 15.

Zuran Martin, Mestni trg 12.**TAPETNIŠKA DELAVNICA:**

Jager Franjo, Komenskega ul. 12

(Rokodelski dom).

TELOVADNE POTREBŠČINE.

Kunovar Ivan, Stari trg 10.

TOVARNA FURNIRJA,

žaga in trgovina z lesom,

Podrečje, p. Domžale.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNEN.

Mikuš L., Mestni trg 15.

URARSKA POPRAVILNA DELAVNICA.

Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10. (Ceno in točno.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOVINE Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM.

Erjavec & Turk pri »zlati lopati«.

Valvazorjev trg št. 7.

Sušnik Alojzij, Zaloška cesta 21.**ZALOGA CEMENTA IN CEM. IZDELKOV:**

Cihla Jos., Dunajska c. 67.

ZALOGA POHIŠTVA.

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

ZALOGA VOLNENIH IN SVILENIH SIT.

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

KRISTIJAN DIETZ
PODRAVNATELJ ZADRUŽNE
GOSPODARSKE BANKE
ANA DIETZ ROJ. MALLY
POROČENA
LJUBLJANA-PODGORA PRI
GORICI :: LJUBLJANA-TRZIC
DNE 17. AVGUSTA 1921.

BOGOMIR KOSCHIER
PAVLA PLAZNIK
ZAROČENA
HRASTNIK, V AVGUSTU 1921

Učiteljica z dežele išče za en mesec proti dobremu plačilu hrane in stanovanja pri slovenski uradniški ali učiteljski rodbini, da bi se izpopolnila v slovenski konverzaciji. — Ponudbe pod »Slovenščina št. 2827.«

Sprejme se takoj 20 dobro izve-
banih čevljarstev po-
močnikov. 1 priznavalec in 1 šteparica.
Hrana in stanovanje preskrbljeno, plača
od para (akord), nastop takoj. — Maks
Pečnik, tavnica čevljev, Gameljne nad
Ljubljano. 2857

Trgovski sotrudnik
inženjerski, se sprejme pri tvrdki
LOGAR & KALAN v Kranju. 2888

KONTORISTINJA
samostojna, slovenska in nemška kores-
pondentinja, ter zmožna stenografije in
strojepisja, se takoj sprejme. — **GOLOB**
& KO., tovarna kemičnih izdelkov, Ljub-
ljana — Vie. 2886

SOBA s pohištvom ali brez njega, z
ali brez hrane, velika ali ma-
la, draga ali poceni, v mestu ali bližnji
okolici, se išče. Ponudbe pod »Soba 875«.

JOŽE PIBER
abiturient,
v ponedeljek, na praznik Mariji-
nega Vnebovzetja, 15. avgusta,
odhiti v večno življenje. —
Pogreb bo v sredo ob 3. popold-
ne iz mrtvašnice dež. bolnice.
Bil je med nami mož.
Ljubljana, 16. avgusta 1921.
Krščanska socialna
omladina Jugoslavije.

JOŽE
TRUPLJO BLAGEGA POKOJNIKA ODPELJEMO
DANES, V SREDO POPOLDNE OB 3. URI IZ DEŽELNE
BOLNICE K SV. KRIŽU. VSE NJEGOVE PRIJATELJE IN
ZNANCE PA PROSIMO, DA MOLIJU ZA NJEGOVO DUŠO,
KAKOR JE PROSIL SAM KOT VDANI SIN MARIJIN.
V LJUBLJANI, DNE 17. AVGUSTA 1921.
RODBINA PIBER.

IZJAVLJAM, da sem neopravi-
čeno napram g.
Filipu Šibicu, ključavničarju v Rožni do-
lini 171, rabil v razburjenosti gotove ža-
ljive besede, ki jih obžalujem. —
Franc Gorenc. 2894

Sprejme se
vratar
za tovarno na deželi. Prednost imajo
bivši dvorni orožniki. — Ponudbe
pod: »Kranjsko 2838« na upravn-
stvo »Slovenca«.

Hiša naprodaj. Prodajem enonadstropno
hišo z hlevom in go-
spodarskimi poslopji v lepem kraju blizu
Bleda. V hiši je dobro vpeljana gostilna,
dobro ideočna lesna trgovina, električna raz-
svetljava, vodovod v bližini. Hiša je nova,
vsa v dobrem stanju. Cena 150.000 din.
Naslov pove uprava lista pod št. 2787.

Zaradi preselitve ceno odda: ena ko-
bila, 8 let stara,
mlad konj, 2½ leta star, ki se da rad
vpreči, prav dobra molzna krava, dva
tovarna voza, kočija, omnibus in različno
poljedeljsko orodje **Jaklitsch v Mošvoldu**
pri Kočevju.

Brezplačno stanovanje
blizu Ljubljane onemu, ki mi odstopi
stanovanje v mestu s 3 ali več sobami.
— Ponudbe pod »F. M. 22« na upravn-
stvo »Slovenca«. 2897

Organist in cerkvenik pri-
sed-
iš iz zased. ozemlja, neoznjen, zmožen
postranskega zaslužka, želi mseta v Jugo-
slaviji. — Cenj. ponudbe se prosí pod
»Vestenc na upravo lista. 2898

Električno luč z 10—40 žarnica-
mi dobi vsaka
hiša, trgovina in gostilna s prenosljivim
strojem, ki ga žene bencin. Teža 80 kg.
Cena 6000 dinarjev. Več pove **Nieffergal**.
Maribor, Koroška cesta 1. 2890

Proda se posestvo z vilo
večje (stavbene parcele) v Sp. Šiški, tik glavne
ceste. Natančnejša pojasnila daje g. notar
Hafner, Miklošičeva cesta 6. 2901

ZAHVALA.
Povodom bridke izgube našega
ljubljenega soproga, očeta, brata,
gospoda
Pavla Wohlmuth
strokovnika kralj. drž. železnice
izrekamo tem potom vsem so-
rodnikom, znancem in prijate-
ljem za njemu izkazano čast na
zadnji poti, za darovane šopke
in cvetice ter za gmočno pod-
poro, osobito vč. gosp. župniku
Finžgarju za obile obiske na
smrtni postelji, kakor vsem, ki
so ga spremljali na zadnji poti k
večnemu počitku, zlasti petju in
godbi železničarjev, najiskrenej-
šo zahvalo. 2896
Ljubljana, 16. avgusta 1921.
ZALUJOČI OSTALI.

JOŽE
TRUPLJO BLAGEGA POKOJNIKA ODPELJEMO
DANES, V SREDO POPOLDNE OB 3. URI IZ DEŽELNE
BOLNICE K SV. KRIŽU. VSE NJEGOVE PRIJATELJE IN
ZNANCE PA PROSIMO, DA MOLIJU ZA NJEGOVO DUŠO,
KAKOR JE PROSIL SAM KOT VDANI SIN MARIJIN.
V LJUBLJANI, DNE 17. AVGUSTA 1921.
RODBINA PIBER.

Dr. IVAN ERŽEN,
sobni zdravnik
v Kranju (poleg Jadranske banke),
ne ordinira od 16. do 22. av-
gusta. 2888

ELEKTRARNA na Dobrovi
pri Ljubljani, r. z. z. o. z., razpisuje stav-
bna in elektrotehniška dela za svojo
elektrarno. Načrti in ofertni pripomočki
se dobe pri Jakobu Trobec, posest. v Ko-
zarjah št. 6 pri Dobrovi. Ponudniki naj
stavijo svoje pisne ponudbe na zadru-
go do 24. avg. t. l. Odbor si pridržuje
pravo oddati posamezna dela poljubno
izbranemu ponudniku. 2893

BREZHIBEN HARMONIJI!
francoske tvrdke v Berouně, z 10 spre-
meni, je naprodaj za 12.000 K. Naslov v
upravi pod št. 2891.

STAVBIŠČE
500—1000 m² v mestu ali njega
neposredni bližini. Ponudbe z na-
vedbo lege, velikosti in cene na
upravo lista pod »Stavbišče« 2902.

Dinamo - stroj 18 K. W. 1000
obratov, 220
volt, se ceno proda. — Poizve se v Skofji
Loki, Spodnji trg 80-81. 2897

PREVODNI POLYGLOTT
ZAVOD
preskrbuje prevode vseh vrst, iz vseh je-
zikov, v vse jezike. Dopolne naslovite na
pisarno. Nujni odgovori se dostavijo tak-
oj. Uradne ure od 15. do 18. ure. —
Karlova cesta št. 24, I. nadst. 2899

Kmetovalci, pozor!
Velike uspehe dosežete pri pra-
sičih, govedih i. t. d. ako prime-
sate kmeti redilni prašek **REDIN**
lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani.

Zadruga hrvatskih vinogradara
ZAGREB, Baroševa cesta
Priporočajo svojo veliko zalogo dobrih,
zajamčeno nepotvorjenih vin in to starih
in novih, belih, šilih in črnih po zmernih
cenah, koje kakor tudi vzorce na zahtevo
posilja. — Prosimo obiska naše kleti na
Baroševoj cesti.

Pohištvo
za vse sloje dovršeno, trpežno in ceno
kakor tudi **tapetniška dela** priporočata
vse vrste **Brata Sever** Ljubljana, Gosposvet.
s. a. cesta 13 (Koliže).

Ponudite
vse neuporabne **ZLATE** predmete veri-
žice, prstane, obeske, zapestnice, uhane
i. t. d. kateri predmeti Vam leže doma,
in jih donesite tvrdki **F. Čuden**, trgovina
ur, zlatnine in srebrnine Ljubljana Pre-
šernova ul. št. 1.

Specijalna izvršitev
jeklenih rolet.
Prva v Jugoslaviji.
Prevzame izvršitev vseh vrst
jeklenih rolet za nove zgrad-
be, trgovske izločbe in
okna. Vsaka naročba se
izvrši na lastnih stro-
jih v roku 48 ur. Po-
pravila naglo in
— ceno. —
»CERBERUS«
patent ključav-
nice za jeklene ro-
lete. Ako imate na
svojih vratih in izloč-
bah to ključavnicu, spite
lahko mirno in ste varni
pred vsakim vlomom. Gra-
ditelj, trgovcem in moj-
strom znaten popust. Zaste-
vajte cenik z označbo mere.
Mirko Benič, Zagreb,
Opatovina broj 11.

POZOR!
Kupujem **STARE OBLEKE,**
CEVLJE IN POHIŠTVO. —
DRAME MARTIN, Sv. Jakoba nabrežje 29.
Proda se ceno velika, močna
pripravna za kmeta.
KOBILA, pri **ADOLF CEPON,**
Ulica na Grad 5, Ljubljana. 2895

SPEDICIJSKA TVRDKA
Ludovik Ševar vd.
na **RAKEKU**
izvršuje najhitreje vse v to stroko spa-
dajoče posle, tudi **ocarinjenje.**

Oglas.
Nabavka mesa

od 1. septembra do 31. decembra za garnizone Drav. diviz. oblasti
Interesenti naj stavijo pisne ponudbe, kolekovane sa dvem
dinarom, divizijski intendanturi u Ljubljani, vojnom okrugu Maribor
in Celju ter komandama mesta u Slovenski Bistrici in Ptuju dne 24.
avgusta tega leta predpoldne, ko se bodo zaključivale direktne po-
godbe. —

Dnevna potreba: Ljubljana okoli 1200 kg, Maribor okoli 1000
kg, Celje okoli 400 kg, Ptuj okoli 500 kg, Slovenska Bistrica okoli
60 kg mesa.

Kaucija 5%. Uslovi v omenjenih uradih.

Komanda Dravske divizijske oblasti E. št. 12.160,
od 13. avgusta 1921. leta.

Potrebno in koristno je
da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike
po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.
Pazite, da boste naznanili pošiljatelju **natančni znesek**, ki
ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.
Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja
v stari domovini in v sled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po
poštah Vas to prosimo.
Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj
v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki po-
sebnim sorodnikom radi prikrivajo sprejem poslanega denarja, češ, bo
raje se poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo
nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil
denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogo-
krat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kak denar.
Konečno se obračamo še na one rojake in rojakinje, ki v sled
malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več me-
secev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki
posiljati denar potom naše banke.
Točno postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street New York, N. Y.

„ORIENT“
družba z o. z. preje
Brata Eberl in Jančar & Co
Ljubljana, Miklošičeva c. 4.
nasproti hotela »Union«.

VEDNO VELIKA IZBIRA VSEH VRST
bombaža, sukanca, kvač-
kanca, nogavic ZA DAME IN
GOSPODE TER
galanterije — NA DEBELO. KARL
PRELOG — Ljubljana,
Sv. Jakoba nabrežje 11. 2862.

Suhe gobe (jurčke)
lepe, kupuje po najvišji ceni tvrdka **MI-**
HAEL OMAHEN v Višnji gori. 2816

Brinjevec
zajamčeno pristen, v sodčkih in steklenicah
nudi na debelo **Parna veležganjarna**
Robert Diehl, Celje.

NAPRAVE ZA SESALNI PLIN
(Sauggasanlagen)
12, 14, 40, 45 i 50 PS nove in rabljene se dobe takoj pri
V. MARSANO „TIMEX“ ZAGREB
Nikoličeva ulica 8.
Telefon št. 2—26. Brzjavi: Matimex Zagreb.